

ลิขสิทธิ์ : สำนักงานศาลยุติธรรม
ปี : 2558
ชื่อเรื่อง : การพัฒนารูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมทาง
อาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน
เมือง : กรุงเทพฯ
ภาษา : ไทย
สถานที่พิมพ์ : สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
นักวิจัย : รองศาสตราจารย์ ดร. เดชา สังขวรรณ
บทคัดย่อ :

ปัจจุบันปัญหาการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชนที่มีความรุนแรงสูงขึ้นจนต้องนำเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในทางอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ และวิถีปฏิบัติต่อเด็ก เยาวชน สตรีและครอบครัว รวมทั้งในส่วนของกระบวนการพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และหลักการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก ซึ่งการดำเนินกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชนมีทั้งการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่อยู่ภายใต้กรอบกฎหมายอย่างเคร่งครัดกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่ยึดหลักการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมและความจำเป็นในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวได้นำรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา สำหรับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ใช้ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กเยาวชนเหยี่ยวผู้เสียหายและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว

ในส่วนการแก้ปัญหาในการดำเนินคดีอาญากับเด็กหรือเยาวชนในชั้นก่อนฟ้องคดีของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 มาตรา 86 กำหนดให้นำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยมีเงื่อนไขที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้ว หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ และหากจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กหรือเยาวชนอาจกำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติด้วยก็ได้ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยน

ความประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือเยาวชน บรรเทา ทดแทน หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย หรือเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคม แล้วเสนอความเห็นประกอบแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา โดยการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมจากเด็กหรือเยาวชนและผู้เสียหายด้วย หากคดีนั้นเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย และชั้นการพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัวจะเห็นได้จากมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดเงื่อนไขที่เด็กหรือเยาวชนจะสามารถเข้าสู่กระบวนการของมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาชั้นพิจารณาว่าเป็นคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินยี่สิบปี ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในเวลาใดๆ ก่อนมีคำพิพากษา หากเด็กหรือเยาวชนนั้นสำนึกในการกระทำและผู้เสียหายยินยอม โจทก์ไม่คัดค้าน พฤติการณ์แห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมสมควร ศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้ และผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควรศาลอาจมีคำสั่งให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้เด็กหรือเยาวชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องปฏิบัติเสนอต่อศาล หากศาลเห็นชอบ ให้มีคำสั่งจำหน่ายคดีไว้ชั่วคราว กรณีมีการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วน ศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ โดยกฎหมายกำหนดให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ และมาตรา 132 ยังมีบทบัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษา หรือบิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งจำเลยอาศัยอยู่ด้วยร้องขอเมื่อศาลสอบถามผู้เสียหายแล้ว ศาลอาจมีคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวแล้วมอบตัวจำเลยให้บุคคลดังกล่าว โดยไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้ โดยกำหนดเงื่อนไขเช่นให้จำเลยรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือเจ้าพนักงานอื่นหรือบุคคลใดหรือองค์การด้านเด็กเข้ารับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรับคำปรึกษาแนะนำเข้าร่วมกิจกรรมบำบัดหรือกิจกรรมทางเลือกหรือให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกว่าจำเลยนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ ในการนี้ศาลมีอำนาจสั่งให้บิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งจำเลยอาศัยอยู่ด้วยเข้าร่วมกิจกรรมหรือรับคำปรึกษาแนะนำด้วยก็ได้ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเลยไม่สมควรใช้วิธีการตามวรรคหนึ่ง ศาลจะส่งตัวจำเลยไปยังสถานพินิจหรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและตามที่ศาลเห็นสมควรที่ยินยอมรับตัวจำเลยไว้ดูแลชั่วคราวหรือจะให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไปพลางก่อนก็ได้แต่ต้องไม่เกินกว่าจำเลยนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการส่งตามวรรคหนึ่งตลอดจนวิธีการประเมินสภาพปัญหาการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การเตรียมความพร้อมเพื่อมอบตัวจำเลยให้บิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งจำเลยอาศัยอยู่ด้วยให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ซึ่งได้มีการกำหนดให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการแทนการพิพากษาคดี พ.ศ. 2556 ที่ได้ออกมาบังคับใช้แล้ว โดยมาตรการดังกล่าวอาจมีการดำเนินการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติโดยความเห็นชอบของศาล โดยผู้ที่มีหน้าที่ในการประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู คือ ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร เพื่อให้หน่วยงานศาลรองรับกระบวนการดังกล่าวและเป็นเครื่องมือ

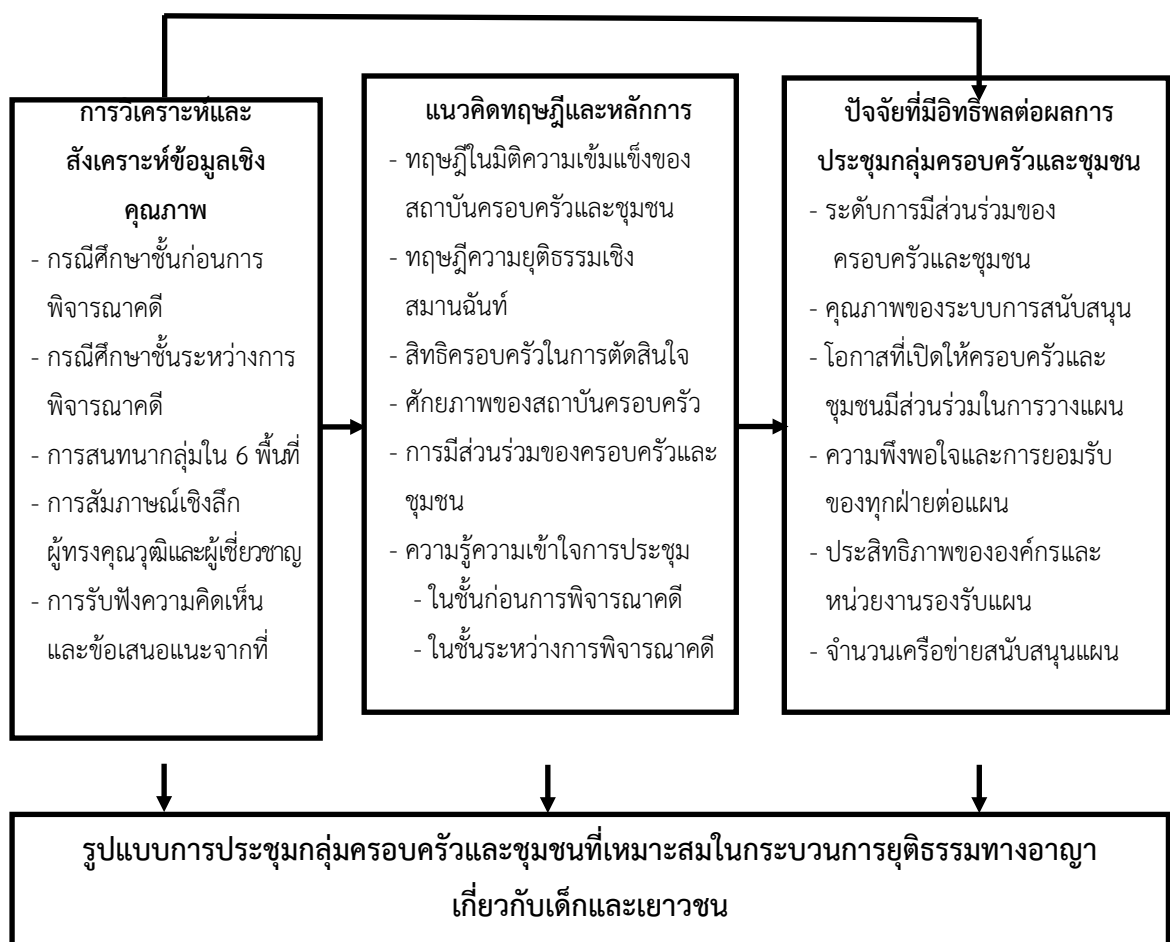
ให้ศาลใช้ในการขับเคลื่อนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็ก เยาวชนและครอบครัวขึ้น รวมทั้งมีคำสั่งให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็ก เยาวชนและครอบครัว ขึ้นด้วย

ทั้งนี้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนยังเป็นเรื่องใหม่ส่งผลให้รูปแบบ ขั้นตอน และแนวทางในการปฏิบัติของศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนยังมีทิศทางและรูปธรรมที่ไม่ชัดเจนในแนวทางเดียวกัน เนื่องด้วยเพราะรูปแบบเปลี่ยนไป ดังนั้นจึงนำมาซึ่งเหตุผลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่ต้องการศึกษารูปแบบ แนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนใน 2 ชั้นคือ (1) ชั้นก่อนฟ้องคดีของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และ (2) ชั้นการพิจารณาของศาลเพื่อให้ทราบถึงข้อดี ข้อเสีย และแนวทางปฏิบัติในประเทศไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศ เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย และแคนาดา และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงรูปแบบ ขั้นตอน วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่เหมาะสมที่สุด กับประเทศไทย เพื่อพัฒนารูปแบบ ปรับปรุงกฎหมาย และรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาคู่ครองประโยชน์ของเด็กและเยาวชนและประชาชนได้อย่างสูงสุด โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติรูปแบบ ขั้นตอนและวิธีการหลักเกณฑ์การใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดีของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และในชั้นการพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัวรวมทั้งปัญหาข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นของประเทศไทย 2. เพื่อศึกษาหลักการ รูปแบบ ขั้นตอนและวิธีการ องค์ความรู้และทักษะที่จำเป็น ปัญหาการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของต่างประเทศ เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย และแคนาดา 3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางปฏิบัติการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนของประเทศไทยกับต่างประเทศ 4. ศึกษาผลของการใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีต่อการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และชุมชน และ 5. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และเสนอแนะแนวทาง ปรับปรุงแนวปฏิบัติและพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมรวมทั้งแนวทางในการแก้ไขกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยการวิจัยการพัฒนารูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ได้ดำเนินการภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเริ่มจากการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ศึกษาวิเคราะห์ค้นหาข้อดี ข้อเสียและเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ใช้อ้างอิงถึงการพัฒนารูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นโดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้พิพากษาศาลยุติธรรม พนักงานอัยการ ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักวิชาการด้านเด็กและเยาวชน ที่ปรึกษากฎหมาย ผู้ที่เคยเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้แก่ ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย ผู้เกี่ยวข้อง และ

ประชาชนที่สนใจทั่วไป พื้นที่ศึกษาประกอบไปด้วย กรุงเทพมหานคร พื้นที่เขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ภาคกลาง พื้นที่เขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรีและจังหวัดอุทัยธานี ภาคเหนือ พื้นที่เขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่เขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น และภาคใต้ พื้นที่เขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา และการวิเคราะห์กรณีศึกษาจากตัวอย่างคดีที่ดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจากทั้งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศาลเยาวชนและครอบครัว รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในเรื่องการพัฒนารูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

กรอบการศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

การดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

1. สรุปแนวทางปฏิบัติ รูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการหลักเกณฑ์การใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดีของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและชั้นการพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัวจากการเก็บรวบรวมข้อมูลการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ได้ดังนี้

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
หลักเกณฑ์การดำเนินการ	อัตราโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี, เด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน, ผู้กระทำผิดสำนึกในการกระทำของตนเอง, เป็นคดีที่มีผู้เสียหายและได้รับความยินยอมจากผู้เสียหาย	อัตราโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 20 ปี, เด็กและเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน, ผู้กระทำผิดสำนึกในการกระทำ, เป็นคดีที่มีผู้เสียหาย และได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายให้จัดทำแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ฯลฯ
ขั้นตอนการดำเนินการ	เมื่อเด็กหรือเยาวชนถูกนำตัวไปสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้พบเด็กหรือเยาวชนก่อนเพื่อสอบถามประวัติ และดูพฤติการณ์คดี ดูประวัติของเด็กหรือเยาวชนและจะใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินความเสี่ยงและความจำเป็นโดยผลการประเมินต้องอยู่ในระดับต่ำหรือระดับปานกลางและไม่มีปัญหาพิเศษ คือ มีปัญหาเล็กน้อย	เมื่อมีการพิจารณาคดี ศาลเยาวชนและครอบครัวจะพิจารณารายงานสรุปข้อเท็จจริงและรายงานจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและบางส่วนจะเป็นรายงานจากศูนย์ให้คำปรึกษาที่ระหว่างเด็กและเยาวชนได้มารายงานตัวตามมาตรา 73 วรรคท้าย และเมื่อศาลพิจารณาเห็นแล้วว่า คดีนี้เข้าหลักเกณฑ์ข้างต้น ผู้เสียหายยินยอมและเหมาะสมที่จะนำเข้าสู่กระบวนการจัดทำ

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	<p>ที่สามารถแก้ไขได้ หลังจากผลการประเมินอยู่ในระดับที่ผ่านเกณฑ์ และครบเงื่อนไขการเข้าสู่มาตรการพิเศษตามมาตรา 86 พนักงานคุมประพฤติจะเสนอความเห็นต่อผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนตามมาตรา 86 เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เห็นชอบจึงจัดทำแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู แล้วสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะออกหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมประชุม รวมถึงศาลเยาวชนและครอบครัว และพนักงานสอบสวนด้วย</p> <p>ก่อนที่จะเข้าสู่การประชุมตามวันทีนัดหมายสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะมีการจัดการประชุมย่อยนอกกรอบชั้นก่อน เพื่อเป็นการพูดคุยตกลงกับผู้เสียหาย การเจรจากับผู้เสียหายเพื่อให้ความยินยอมให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยมีหัวหน้าฝ่ายคดีและนักจิตวิทยาเป็นผู้นำในการเจรจา เมื่อเข้าสู่การประชุมตามวันเวลาที่นัดหมายการประชุม พนักงาน</p>	<p>แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ศาลจะมีคำสั่งทำแผนและมอบให้ศูนย์ให้คำปรึกษาจัดทำแผน โดยนักจิตวิทยาจะต้องประสานกับผู้ประสานการประชุม หลังจากนั้นจะมีการกำหนดวันทำแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ในระหว่างการพูดคุย สอบถาม ให้คำปรึกษาต่างๆ จะมีข้อคำถามเพื่อสอบถามว่า ต้องการจะให้ใครเข้าร่วมในการประชุมบ้าง ซึ่งผู้กระทำผิดและผู้เสียหายสามารถเสนอชื่อได้ เช่น เพื่อน ครู ผู้นำชุมชน เจ้าของสถานประกอบการ เป็นต้น ทางศาลจะทำหนังสือเชิญมาเข้าร่วม เมื่อถึงวันที่กำหนดจัดทำแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู จะมีบันทึกข้อตกลงการรักษาความลับ และกำหนดเงื่อนไขต่างๆ โดยที่ต้องได้รับความยินยอมจากทั้งสองฝ่าย</p> <p>และการวางมาตรการเงื่อนไขต่างๆ ในแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้น ผู้พิพากษาสมทบซึ่งเป็นผู้ประสานการประชุมจะเป็นผู้ชี้แนะแนวทางเท่านั้น จะปรึกษาหารือกันระหว่างผู้กระทำผิดและผู้เสียหายว่าแผนจะออกมาอย่างไรนั้นให้ทั้ง 2 ฝ่ายกำหนดเงื่อนไข</p>

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	<p>คุมประพฤติเจ้าของสำนวน เริ่มชี้แจงวัตถุประสงค์ ผลที่แต่ละฝ่ายได้รับประโยชน์ ขั้นตอนการประชุมต่างๆ จะให้ผู้ประสานการประชุมเป็นผู้นำเสนอในลำดับต่อไป หลังจากที่ประชุมแล้ว แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรวมทั้งมาตรการเงื่อนไขต่างๆ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด</p> <p>หลังจากที่ประชุมตกลงกันในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้แล้ว จะส่งให้พนักงานอัยการพิจารณา</p> <p>เมื่อพนักงานอัยการได้รับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจแล้ว หากมีข้อสงสัยอาจสอบถามผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้ ถ้าพนักงานอัยการไม่เห็นชอบด้วยกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ส่งแก้ไขแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือส่งดำเนินคดีต่อไปและให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งคำสั่งของพนักงานอัยการให้พนักงานสอบสวนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ</p>	<p>ของแผนออกมาเอง โดยผู้ประสานการประชุมจะทำหน้าที่เป็นคนกลาง ควบคุมการประชุมเท่านั้น โดยการจัดทำแผนจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน แต่หากไม่สามารถจัดทำแผนให้แล้วเสร็จได้ เช่น ติดปัญหาผู้เกี่ยวข้องที่ต้องเข้าร่วมแต่ไม่สามารถเข้าร่วมภายในระยะเวลาดังกล่าวได้ ผู้ประสานการประชุมสามารถทำการเสนอขยายระยะเวลาการจัดทำแผนต่อผู้พิพากษาให้ขยายระยะเวลาได้ หลังจากเมื่อได้แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่ได้รับความยินยอมจากทั้งสองฝ่าย ลำดับต่อมาจะเสนอศาลเพื่อพิจารณาว่าเห็นชอบหรือไม่ หากเห็นชอบจะกำหนดให้มีผู้บริหารแผน ซึ่งแล้วแต่เงื่อนไขว่าจะมีใครบ้างเป็นผู้บริหารแผนในข้อนั้นๆ ซึ่งผู้บริหารจะเป็นกลไกในการติดตามรับผิดชอบ โดยจะมีผู้ประสานการประชุมเป็นผู้ดูแลทุกอย่างให้ดำเนินการตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและให้เด็กและเยาวชนเริ่มปฏิบัติตามแผนทันที หลังจากศาลเห็นชอบ</p>

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	<p>หากพนักงานอัยการเห็นว่าแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนแล้วเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้พนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าว และให้มีการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวได้ทันที พร้อมทั้งให้รายงานให้ศาลทราบ</p> <p>ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงแก่ศาลว่ากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควรศาลต้องมีคำสั่งตามวรรคสามภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน ทั้งนี้ให้ประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาออกข้อกำหนด¹ เกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการของศาลด้วย</p> <p>ในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา 86 ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเชิญฝ่ายเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่า</p>	

¹ ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยแนวทางการพิจารณากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูชั้นก่อนฟ้องคดี พ.ศ. 2557

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	<p>กระทำความผิด ฝ่ายผู้เสียหาย และนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมประชุม และหากเห็นสมควรอาจเชิญผู้แทนชุมชนหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด หรือพนักงานอัยการด้วยก็ได้ ทั้งนี้จะต้องจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้แล้วเสร็จและเสนอให้พนักงานอัยการพิจารณาภายในสามสิบวัน² นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำ</p> <p>แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องไม่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชน เว้นแต่เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนนั้นหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและไม่มีลักษณะเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กหรือเยาวชน</p> <p>แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดให้ว่า</p>	

² มาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนห้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	<p>กล่าวตักเตือน กำหนดเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ และ หากจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กหรือเยาวชน อาจ กำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็ก หรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติด้วยก็ได้ กำหนดให้ชดใช้ เยียวยาความเสียหาย กำหนดให้ทำงานบริการสังคมหรือ ทำงานสาธารณประโยชน์ไม่เกินสามสัปดาห์ หรือกำหนดให้ นำมาตรการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างมาใช้เพื่อประโยชน์ใน การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้ ระยะเวลาในการ ปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องไม่เกินหนึ่งปี</p> <p>หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแผนแก้ไข บำบัดฟื้นฟู ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด</p> <p>ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ต้องปฏิบัติให้ เป็นไปตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้น หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ ตาม ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานให้พนักงานอัยการ</p>	

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	<p>ทราบและแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป</p> <p>เมื่อมีการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วนแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานให้พนักงานอัยการทราบ หากพนักงานอัยการเห็นชอบให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้น คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการให้เป็นที่สุด และสิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสียที่จะดำเนินคดีส่วนแพ่ง และให้ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานคำสั่งไม่ฟ้องให้ศาลทราบ³</p>	
<p>หน่วยงานและกลไกสำคัญใน การกำหนดการประชุมและ การบริหารการประชุมฯ</p>	<p>สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</p>	<p>ศาลเยาวชนและครอบครัว</p>
<p>ผู้ประสานการประชุม</p>	<p>เป็นผู้ที่ผ่านการอบรม จากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน ซึ่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแต่ละ</p>	<p>ผู้พิพากษาสมทบที่ผ่านการอบรมและได้รับการแต่งตั้ง</p>

³ อภิรดี โพธิ์พร้อม (2553) หน้า 112-137

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	จังหวัดจะมี นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และ พนักงานคุมประพฤติ ที่ผ่านการอบรม โดยแต่ละสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะเป็นผู้กำหนดบทบาทหน้าที่ว่าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดใดจะให้ใครเป็นผู้ประสานการประชุมในแต่ละคดี	
ผู้เข้าร่วมการประชุม	พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ผู้นำชุมชน (ถ้ามี) ผู้ปกครองผู้เสียหาย ผู้เสียหาย ผู้ปกครองผู้กระทำผิด ผู้กระทำผิด ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือหัวหน้าฝ่ายคดี พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์	ผู้พิพากษาสมทบ นักจิตวิทยา ผู้ปกครองเด็กและเยาวชน ผู้กระทำผิดเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด ผู้ปกครองผู้เสียหาย ผู้เสียหาย ผู้นำชุมชน (ถ้ามี)
บทบาทของครอบครัว	สมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลที่ดูแลเด็กและเยาวชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและต้องรับผิดชอบในการเยียวยาผู้เสียหายทั้งในลักษณะของการฟื้นฟูสภาพจิตใจและชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน	สมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลที่ดูแลเด็กและเยาวชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและต้องรับผิดชอบในการเยียวยาผู้เสียหายทั้งในลักษณะของการฟื้นฟูสภาพจิตใจและชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน
บทบาทของผู้เสียหาย	สมัครใจให้ความยินยอมให้มีการดำเนินการประชุมกลุ่ม	สมัครใจให้ความยินยอมให้มีการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัว

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	ครอบครัวและชุมชนและเข้าร่วมการประชุม แสดงความรู้สึก และให้ภัยและยอมรับในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู	และชุมชนและเข้าร่วมการประชุม แสดงความรู้สึกให้ภัยและ ยอมรับในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู
บทบาทของชุมชน	ในพื้นที่ของชุมชนเมือง ส่วนใหญ่จะไม่ได้เข้าร่วมประชุมกลุ่ม ครอบครัวและชุมชน เนื่องจากเมื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนประสานไปยังชุมชนมักจะไม่ได้รับการตอบกลับ ส่วนชุมชนในต่างจังหวัดมี จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดเชียงใหม่ และ จังหวัดขอนแก่นที่มีเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถเข้า มามีส่วนร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนกับสถาน พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ ส่วนในจังหวัดสงขลาจะ ใช้ชุมชนเป็นผู้ติดตามดูแลเด็กหรือเยาวชนแทนสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนในข้อบังคับและเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นใน ที่ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	ศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาลจะมีเครือข่ายชุมชนของตนเอง ในพื้นที่ แต่การนำชุมชนเข้ามาร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวและ ชุมชน พบว่า มีเพียงจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้นที่สามารถดึงชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมได้ทุกคดี และจังหวัดสงขลาให้ชุมชนเป็น ผู้ติดตามเด็กและเยาวชน ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ในส่วนของ พื้นที่อื่นๆ พบว่า ไม่ได้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม เนื่องจากการประสานงานติดต่อยากและไม่ได้รับความร่วมมือ เท่าใดนัก
ผลของการประชุม	ส่วนใหญ่ข้อบังคับเงื่อนไขต่างๆ จะเป็นเรื่องของการบริการ สังคมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ตามที่ประชุมเห็นชอบและที่	มีแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูซึ่งจะประกอบไปด้วย 5 มาตรการ ได้แก่ (1) เพื่อการแก้ไขความประพฤติ (2) เพื่อการบำบัดฟื้นฟู

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	<p>เป็นประโยชน์กับเด็กและเยาวชน โดยให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นสถานที่กำหนดดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน และระยะเวลาขั้นต่ำจะอยู่ที่ 3-6 เดือน เช่น การห้ามออกจากบ้านหลังจากเวลา 20.00 น. ห้ามเล่นเกมเกินวันละกี่ชั่วโมง ให้มารายงานตัวและรับคำปรึกษากับนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการสร้างกรอบพฤติกรรมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และเมื่อเด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วนแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนรายงาน ให้พนักงานอัยการทราบ หากพนักงานอัยการเห็นชอบให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้น คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการให้เป็นที่สุด และสิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสีย ที่จะดำเนินคดีส่วนแพ่ง และให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนรายงานคำสั่งไม่ฟ้องให้ศาลทราบ</p>	<p>ร่างกายและจิตใจ (3) เพื่อการพัฒนาเด็กหรือเยาวชน (4) เพื่อการป้องกันเด็กหรือเยาวชนกระทำผิดซ้ำ และ (5) เพื่อบรรเทาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย แต่ในรายละเอียดของแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูจะปรับไปตามสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิดและความต้องการของผู้เสียหาย ระยะเวลาในการ ดำเนินการตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ส่วนใหญ่จะอยู่ใน ช่วงเวลาขั้นต่ำ 1 ปี และเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติตามแผนการแก้ไข บำบัดฟื้นฟู จะสรุปผลการปฏิบัติส่งไปยังศาลเยาวชนและ ครอบครัว หากปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วนแล้ว ให้ ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลสั่งให้จัดทำแผนแก้ไข บำบัดฟื้นฟูรายงานให้ศาลทราบ หากศาลเห็นชอบด้วย ให้ศาลสั่ง จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ และมีคำสั่งในเรื่องของกลาง โดยให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วน ได้เสียที่จะดำเนินคดีส่วนแพ่ง</p>

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
ผู้รับผิดชอบการบริหารแผน และการดำเนินการตามแผน	นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานคุมประพฤติ หรือ นักจิตวิทยา แล้วแต่จะกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ของแต่ละสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชน	ผู้พิพากษาสมทบและนักจิตวิทยาประจำศาลเยาวชนและ ครอบครัว
ปัญหาอุปสรรคในการ ดำเนินการ	<p>1. หลักเกณฑ์การเข้าสู่มาตรการพิเศษเดิมที่กำหนดให้ต้องเป็น คดีที่ต้องมีผู้เสียหายเท่านั้น ก่อนการแก้ไขพระราชบัญญัติศาล เยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นเหตุให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนในแต่ละจังหวัดมีจำนวนคดีที่สามารถดำเนินการใช้ มาตรการพิเศษตามมาตรา 86 ในปริมาณที่ลดลงไปจากการ ดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนตามกฎหมายฉบับ เดิม</p> <p>2. ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าสู่เงื่อนไขของการใช้มาตรการพิเศษที่ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายในบางเขตอำนาจศาลที่ ผู้เสียหายและผู้มีส่วนได้เสียยังไม่เข้าใจในหลักการและความมุ่ง หมายของมาตรการพิเศษ และยังสับสนในความยุติธรรมโดย</p>	<p>1. ปัญหาการขาดความเป็นเอกภาพในแนวทางปฏิบัติการ ดำเนินการในมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและ ชุมชนในชั้นการพิจารณาคดีโดยศาลเยาวชนและครอบครัวในแต่ ละเขตอำนาจศาล เนื่องจากยังไม่มี ความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติ ประกอบกับลักษณะของโครงสร้างบุคลากรของศาลเยาวชนและ ครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของศาลยุติธรรม ในภาพรวมการโยกย้าย สับเปลี่ยนตำแหน่งและหน้าที่ของบุคลากรในระบบมีผลกระทบ กับความต่อเนื่องในแนวทางการปฏิบัติในมาตรการพิเศษโดยการ ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวมทั้งลักษณะเฉพาะใน หลักการขององค์กรที่ศาลและบุคลากรในสายตุลาการต่างดำรง ความเป็นเอกเทศและเป็นอิสระในการบริหารงานและคดี รวมทั้ง การโยกย้ายของผู้พิพากษาประจำศาลเยาวชนและครอบครัว</p>

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนห้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	<p>การสู้คดี และการพิพากษาคดีโดยศาล</p> <p>3. ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยเฉพาะในชุมชนเขตพื้นที่ในเมืองเช่นในเขตกรุงเทพมหานคร ความร่วมมือของครอบครัวและชุมชนในพื้นที่ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ</p> <p>4. ปัญหาการดำเนินการให้ครบขั้นตอนของการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนในการประเมินและติดตามผลการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากขาดบุคลากรในการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว</p> <p>5. ปัญหาด้านการเงินของจำเลยและครอบครัวที่ใช้ในการประกันตัวที่ยังไม่สามารถขอคืนได้ระหว่างการไต่มาตุการพิเศษ</p>	<p>ส่งผลทำให้แนวทางปฏิบัติไม่ต่อเนื่องและไม่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่องและทำให้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานไม่ตรงกัน</p> <p>2. ปัญหาโครงสร้างบุคลากรที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินการตามมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ที่มีความรู้ความชำนาญและทักษะในกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนภายใต้บริบทของครอบครัวและชุมชนตามเจตนารมณ์ของมาตรการพิเศษดังกล่าว ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องใช้แนวทางการทำงานในลักษณะของกลุ่มสหวิชาชีพ (Interdisciplinary Team) ทั้งในและนอกหน่วยงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานตามมาตรการพิเศษดังกล่าวในขั้นตอนการพิจารณาคดีที่บุคลากรในสายวิชาชีพเช่น นักจิตวิทยาประจำศาลมีจำนวนที่ยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ปัจจุบันมีนักจิตวิทยาเพียงอัตราเดียวประจำศาลเยาวชนและครอบครัวในแต่ละจังหวัด</p>

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
		<p>ทำให้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้มีคุณภาพและการติดตามรายละเอียดต่างๆกระทำได้อย่าง และยังไม่มียักสังคมสงเคราะห์ประจำหน่วยงานร่วมดำเนินการในมาตรการดังกล่าว</p> <p>3. ปัญหาความรู้ความเข้าใจและการยอมรับในมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนของบุคลากรในองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะบุคลากรฝ่ายปฏิบัติยังไม่เพียงพอและทั่วถึง เช่น จำนวนของผู้พิพากษาสมทบที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวในชั้นการพิจารณาคดี และที่มีคุณสมบัติในการดำเนินการโดยผ่านการอบรมการประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ยังอยู่ในปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการดำเนินการให้ครบขั้นตอนของแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และต่อจำนวนคดีที่เข้าเงื่อนไข</p> <p>4. ปัญหาด้านการเงินของผู้กระทำผิดและครอบครัวที่ใช้ในการประกันตัวที่ยังไม่สามารถขอคืนได้ระหว่างการใช้มาตรการพิเศษ ซึ่งพบว่าเงินประกันจำนวนดังกล่าวมีการไปกู้ยืมนอกระบบมา</p>

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
		<p>5. ปัญหาในด้านของข้อกฎหมาย ช่องว่างของกฎหมาย โดยแต่ละจังหวัดจะตีความแตกต่างกัน ทำให้การดำเนินการแต่ละพื้นที่เกิดความลักลั่นกันเช่น การตีความเกี่ยวกับประเด็นผู้เสียหาย กล่าวคือ ศาลเยาวชนและครอบครัวบางพื้นที่จะตีความคดีบางคดี เช่น คดียาเสพติด หรือคดีที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ว่าผู้เสียหายจากคดีดังกล่าวคือรัฐ จึงทำให้ไม่สามารถหาตัวแทนรัฐมาแสดงความยินยอมและไม่สามารถดำเนินการตามมาตรการพิเศษได้ แต่ศาลเยาวชนและครอบครัวบางพื้นที่จะตีความว่าคดีดังกล่าวมีผู้เสียหาย และผู้เสียหายยินยอมให้จัดทำแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ส่งผลให้คดีที่เหมือนกัน แต่ศาลเยาวชนและครอบครัวบางพื้นที่สามารถดำเนินการตามมาตรการพิเศษได้</p> <p>6. ปัญหาในด้านข้อจำกัดในการใช้หลักเกณฑ์ของมาตรการพิเศษที่กำหนดประเด็นในเรื่องของผู้เสียหาย ยังไม่มีความชัดเจน และ</p>

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
		<p>ตีความแตกต่างกันในแต่ละศาล</p> <p>7. การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกระทำได้ยาก เพราะบางพื้นที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง การให้ชุมชนเข้าร่วมการประชุมจึงเป็นเรื่องยาก และอีกหนึ่งเหตุผลคือ ครอบครัว เด็กและเยาวชน รู้สึกอับอาย กลัวไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชน</p> <p>8. ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งมีปัญหาด้านการเดินทางและไม่มีเวลามาศาลเนื่องจากต้องประกอบอาชีพ และหารายได้เลี้ยงครอบครัว</p> <p>9. การประสานงานการมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีไม่มากนัก และการติดตามประเมินผลยังไม่มีเอกภาพในการดำเนินงาน ระบบติดตามประเมินผลยังเป็นเพียงเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ</p>

2. สรุปแนวทางปฏิบัติ รูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการหลักเกณฑ์การใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดีของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และชั้นการพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัวจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาตัวอย่างคดีต่างๆ ได้ดังนี้

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
ขั้นตอนการดำเนินการ	การดำเนินการของแต่ละสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะมีการดำเนินการที่เป็นในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อเด็กและเยาวชนถูกส่งเข้ามาที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พนักงานคุมประพฤติจะทำหน้าที่ในการสืบเสาะและพินิจสภาพทั่วไปของเด็กและเยาวชนรวมถึงสภาพของครอบครัว ลำดับต่อมาจะค้นหาสาเหตุในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและเข้าสู่กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	การดำเนินการของแต่ละศาลเยาวชนและครอบครัว จะมีการดำเนินการเป็นในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่ศาล จะต้องมีการตรวจสอบการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามมาตรา 73 ว่าดำเนินการจับกุมถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ลำดับต่อมาจะเป็นการให้คำปรึกษากับเด็กและเยาวชนรวมถึงบิดามารดา ผู้ปกครอง ณ ศูนย์ให้คำปรึกษาของแต่ละศาลเยาวชนและครอบครัว ตามมาตรา 73 วรรคท้าย ซึ่งเป็นการให้คำปรึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนและค้นหาสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สภาพความเป็นอยู่ทั่วไปของครอบครัว และค้นหาจุดเด่น จุดด้อย ของเด็กและเยาวชน โดยนักจิตวิทยาประจำศาลจะเป็นผู้ดำเนินการ เมื่อคดีเข้าสู่ชั้นการพิจารณาคดี หากศาลพิจารณาแล้วว่า เจื่อนไขต่างๆ เข้าหลักเกณฑ์

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในขั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในขั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
		จะมีคำสั่งให้ใช้มาตรา 90 ดำเนินการกับเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด
ฐานความผิด	ส่วนใหญ่พบว่า เป็นคดีลักทรัพย์	ส่วนใหญ่พบว่า เป็นคดีพรากผู้เยาว์และการกระทำความผิดทางเพศ
สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	ส่วนใหญ่พบว่า เด็กและเยาวชนคึกคะนองตามวัย ขาดความระมัดระวัง บิดามารดาไม่ได้ดูแลอย่างใกล้ชิด บิดามารดามีลักษณะการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมหรือตามใจบุตรเกินไป ถูกเพื่อนชักจูงได้ง่าย และคล้อยตามเพื่อน เป็นต้น	ส่วนใหญ่พบว่า เด็กและผู้เสียหายมีความสัมพันธ์กัน เป็นแฟนกัน แต่ผู้ปกครองผู้เสียหายไม่ยินยอมจึงแจ้งเจ้าหน้าที่เข้าจับกุม มีการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชนและนำไปสู่การก่อคดีความ ขาดความยั้งคิด ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เป็นต้น
หน่วยงานและกลไกสำคัญในการกำหนดการประชุมและการบริหารการประชุม	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	ส่วนใหญ่เป็นศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นหน่วยงานหลัก แต่มีบางกรณีทางศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถมอบให้ทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนดการประชุมและบริหารการประชุม
ผู้ประสานการประชุม	นักสังคมสงเคราะห์	ผู้พิพากษาสมทบที่ผ่านการอบรมและได้รับการแต่งตั้ง

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในขั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในขั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
ผู้เข้าร่วมการประชุม	ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (หรือ พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษแทน), พนักงานอัยการ , พนักงานสอบสวน, นักสังคมสงเคราะห์, พนักงานคุมประพฤติ, นักจิตวิทยา, ผู้นำชุมชน, ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด, เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด, ผู้เสียหาย และผู้ปกครองผู้เสียหาย	เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด, ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย, ผู้ปกครองผู้เสียหาย, นักจิตวิทยา, ผู้พิพากษาสมทบและ ผู้นำชุมชน (ถ้ามี)
บทบาทของครอบครัว	สมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลที่ดูแลเด็กและเยาวชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอย่างเคร่งครัด อีกทั้งต้องรับผิดชอบในการเยียวยาผู้เสียหายทั้งในลักษณะของการฟื้นฟูสภาพจิตใจและชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน	สมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลที่ดูแลเด็กและเยาวชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอย่างเคร่งครัด อีกทั้งต้องรับผิดชอบในการเยียวยาผู้เสียหายทั้งในลักษณะของการฟื้นฟูสภาพจิตใจและชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน
บทบาทของผู้เสียหาย	สมัครใจและให้ความยินยอมให้มีการดำเนินการประชุมกลุ่ม	สมัครใจและให้ความยินยอมให้มีการดำเนินการประชุมกลุ่ม

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในขั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในขั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	ครอบครัวและชุมชนและเข้าร่วมการประชุม แสดงความรู้สึกให้ อภัยและยอมรับในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และแสดงความคิด เห็นต่อแผน สามารถปรับเปลี่ยนเงื่อนไขของแผนได้	ครอบครัวและชุมชนและเข้าร่วมการประชุม แสดงความรู้สึกให้ อภัยและยอมรับในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และแสดงความคิดเห็น ต่อแผน สามารถปรับเปลี่ยนเงื่อนไขของแผนได้
บทบาทของชุมชน	ในพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานี จังหวัดขอนแก่น และจังหวัด สงขลา ได้นำผู้นำชุมชน หรือนักพัฒนาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ในส่วนของพื้นที่ จังหวัดอื่นๆ ไม่พบการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ประชุม	ไม่พบการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชน
ผลของการประชุม	แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนในแต่ละแห่ง จะมีแนวทางที่คล้ายคลึงกัน แต่ใน รายละเอียดของแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูจะปรับไปตาม สภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและความ ต้องการของผู้เสียหายแต่ละราย ซึ่งผลการประชุมกลุ่ม	แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูของศาลเยาวชนและครอบครัวในแต่ละ แห่งจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันเนื่องจากดำเนินการอยู่ภายใต้ ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหลังฟ้องคดี พ.ศ. 2556 โดย แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นจะประกอบไปด้วย 5 มาตรการ ได้แก่

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในขั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในขั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
	ครอบครัวและชุมชนจะเป็นลักษณะของการบังคับสร้างระเบียบให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน อีกทั้งในแผนจะระบุให้บิดามารดา หรือ บุคคลที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยเข้ามามีส่วนร่วมกับเด็กและเยาวชนให้มากที่สุดในการปฏิบัติตามแผนดังกล่าว	(1) เพื่อการแก้ไขความประพฤติ (2) เพื่อการบำบัดฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ (3) เพื่อการพัฒนาเด็กหรือเยาวชน (4) เพื่อการป้องกันเด็กหรือเยาวชนกระทำผิดอีก และ (5) เพื่อบรรเทาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย แต่ในรายละเอียดของแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูจะปรับไปตามสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและความต้องการของผู้เสียหาย และถ้าปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วนแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลสั่งให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรายงานให้ศาลทราบ หากศาลเห็นชอบด้วย ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ และมีคำสั่งในเรื่องของกลาง โดยให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสียที่จะดำเนินคดีส่วนแพ่ง
ผู้รับผิดชอบการบริหารแผนและการดำเนินการ	ส่วนใหญ่ คือ นักสังคมสงเคราะห์ แต่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบางพื้นที่จะกำหนดให้พนักงานคุมประพฤติ หรือ นักจิตวิทยาเป็นผู้บริหารแผนร่วม แต่บางกรณีใน	ผู้พิพากษาสมทบเป็นผู้บริหารแผนหลัก แต่ในบางกรณีรายละเอียดเงื่อนไขของแผน จะกำหนดให้นักจิตวิทยา หรือ เจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นผู้บริหารแผนตาม

ประเด็น	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในขั้นก่อนฟ้องคดี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในขั้นการพิจารณา ของศาลเยาวชนและครอบครัว
ตามแผน	รายละเอียดเงื่อนไขของแผนจะกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ ผู้ปกครอง หรือ ผู้นำชุมชน เป็นผู้บริหารแผน ตามแต่ละ เงื่อนไขนั้นๆ	เงื่อนไขอื่นๆ
ระยะเวลาของแผนการ แก้ไขบำบัดฟื้นฟู และ การติดตามการดำเนินการ ตามแผน	ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงเวลา 6 เดือน ถึง 1 ปี และการติดตาม การดำเนินการตามแผนนั้นจะกำหนดให้มารายงานตัวและเข้า ร่วมกิจกรรมกับนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เดือนละ 1 ครั้ง หรือ 3 - 4 เดือนต่อครั้ง ขึ้นอยู่กับสภาพของครอบครัว และปัญหาของเด็กและเยาวชน	ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงเวลาขั้นต่ำ 1 ปี และการติดตามการ ดำเนินการตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และจะกำหนดให้มา รายงานตัวกับผู้พิพากษาสมทบหรือนักจิตวิทยา 3 - 4 เดือนต่อ ครั้ง หรือเดือนละครั้งขึ้นอยู่กับสภาพของครอบครัวและปัญหาของ เด็กและเยาวชนและต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการต่างๆ ที่ทาง ศาลกำหนดขึ้นในเงื่อนไขตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

3. สรุปความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ตามมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

จากการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิตลอดจนผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน ในช่วงระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน พ.ศ. 2559 โดยได้ข้อสรุป ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ เห็นว่า รูปแบบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินงานยุติธรรมไทยที่สามารถนำไปสู่แนวทางการดำเนินการในลักษณะของกระบวนการดำเนินงานยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการเยียวยาผู้เสียหาย และการให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยผ่านกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และในกระบวนการของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้น การแสดงออกซึ่งความเสียใจและการสำนึกในการกระทำของผู้กระทำผิดอย่างจริงใจจะมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในส่วนของสังคมและชุมชนนั้น สังคมจะรับได้ก็ต่อเมื่อกระบวนการสามารถนำไปสู่การสำนึกถึงผลของการกระทำของผู้กระทำผิดและการให้อภัยจากผู้เสียหาย และในระบบยังมีทางเลือกในการปฏิบัติกับผู้กระทำผิดที่เหมาะสม ที่มากำกับ นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการดำเนินการต้องมีหลักการ เช่น ต้องมีการจำแนกและการคัดกรองคดี และต้องดำเนินการในลักษณะที่เป็นการจัดการเป็นรายกรณีไป ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนต้องใช้กระบวนการที่ต้องเป็น Individual โดยต้องมีการ Counselling และอยู่ภายใต้สถานการณ์ระดับความรุนแรงของปัญหาที่แต่ละคนประสบ มาตรการพิเศษตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นี้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินงานยุติธรรมไทยที่สามารถนำไปสู่แนวทางการดำเนินการในระบบลักษณะของกระบวนการดำเนินงานยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการเยียวยาผู้เสียหาย และการให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดให้ได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยผ่านกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่เปิดแนวทางและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาครอบครัว โดยการมีส่วนร่วมของวิชาชีพและการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน แต่ต้องมีแนวทางที่ชัดเจน

อย่างไรก็ตามในการดำเนินการตามมาตรการพิเศษให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิต่างมีความเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวต้องมีความชัดเจน มีความลึกในรายละเอียด รวมไปถึงข้อกำหนดต่างๆ ในการดำเนินงาน เป็นต้นว่าเด็กและเยาวชนและครอบครัวต้องรับผิดชอบผลของการกระทำด้วยมิได้เป็นการช่วยฟื้นคืนอกจากการดำเนินคดีเพียงอย่างเดียว การดำเนินการต้องควบคู่ไปกับความรับผิดชอบที่ชัดเจนในการระบุเงื่อนไข คือผู้ปกครองต้องมีส่วนในการรับผิดชอบที่ต้องระบุในแผนเงื่อนไขต่างๆ เหล่านี้เมื่อมีการดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักการแล้วเชื่อว่าการประชุมกลุ่มครอบครัว

และชุมชนจะทำให้เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย ครอบครัว และชุมชนได้มีความเข้าใจ และลดปัญหาการกระทำความผิด หรือความขัดแย้งต่อกันในอนาคตได้

ผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่า การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ต้องอาศัยเงื่อนไขต่างๆ จากทุกฝ่ายทั้งการสำนึกในการกระทำของผู้กระทำความผิด และการให้อภัยจากผู้เสียหาย รวมทั้งกระบวนการเยียวยา และชดเชยความเสียหาย และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด เป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อน ต้องใช้ความรู้ความชำนาญและทักษะของผู้ดำเนินการแต่ละฝ่าย

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อและส่งเสริมให้การประชุมกลุ่มครอบครัว และชุมชนประสบความสำเร็จ

ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่า สถาบันศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นปัจจัยเอื้อสำคัญที่สามารถทำให้การใช้มาตรการพิเศษประสบความสำเร็จได้โดยต่างเห็นว่าศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นสถาบันที่สามารถจุดประกายในการแก้ไขปัญหามาตรฐานของเด็กและเยาวชนให้กับสังคม และสามารถทำให้เกิดผลสะท้อนไปยังจุดอื่นๆ ในสังคมให้เกิดการพัฒนาชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน ศาลสามารถสะท้อนปัญหาของเด็กและเยาวชนที่เผชิญอยู่ให้สังคมต้องมารับผิดชอบ ให้ไปถึงยังจุดเริ่มต้นตั้งแต่ขั้นตอนก่อนที่เด็กและเยาวชนยังไม่ได้เข้าสู่การกระทำความผิด และการสะท้อนปัญหาดังกล่าวของศาลเพื่อให้สังคมได้รับรู้จะทำให้เกิดผล ได้อานิสงค์กับเด็กและเยาวชนและครอบครัวได้อย่างแท้จริง

ผู้ทรงคุณวุฒิ ต่างมีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากอีกประการหนึ่งเพราะปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่เกิดมาจากปัจจัยในระดับต่างๆ ทั้งจากระดับบุคคลคือจากตัวเด็กและเยาวชนเอง และระดับครอบครัวชุมชน และสังคมสิ่งแวดล้อมต่างๆ ดังนั้นการแก้ไขปัญหามาตรฐานของเด็กและเยาวชนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการทำงานต้องประกอบด้วยการใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ในการดำเนินงานของทิมสหวิชาชีพ โดยเฉพาะผู้พิพากษาสมทบ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ ที่เป็นทิมสหวิชาชีพ คือการทำงานเป็นทิมภายในศาล และการทำงานเป็นทิมระหว่างกัน ทั้งในส่วนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับศาลเยาวชนและครอบครัวและความต่อเนื่องของการทำงานระยะยาว เพราะการทำงานที่สม่ำเสมอระยะยาว ร่วมกับมีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มที่ทำงาน ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น จะช่วยทำให้เพิ่มพูนความรู้ และทักษะการแก้ไขปัญหามาตรฐานในการทำงาน ซึ่งอาจนำไปสู่การวิจัยจากการเรียนรู้จากรายกรณี (Case -based learning) ไปสู่แนวทางการทำงานประจำไปในขณะเดียวกันกับการรวบรวมข้อมูลและวิจัย สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับภาคและระดับประเทศต่อไป คือถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวทำงานในลักษณะเชิงรุก (Proactive) โดยทำงานกับครอบครัว

และชุมชน สุดท้ายชุมชนจะเข้าใจทิศทางและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชนร่วมกับครอบครัว

โดยสรุปผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อที่ทำให้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความเข้าใจของครอบครัวและชุมชน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ความเข้าใจในกระบวนการ และความเข้าใจของผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิด การที่ผู้ประสานการประชุมมีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการ และมีทักษะ เทคนิค โดยผ่านการฝึกอบรมเป็นอย่างดี และต้องเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญและทักษะของผู้ดำเนินการแต่ละฝ่าย เนื่องจากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อน

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับข้อจำกัด ปัญหาอุปสรรค ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ตลอดจนปัจจัยที่มีผลทำให้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนไม่ประสบผลสำเร็จ

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ มีความเห็นว่ายังมีอยู่อีกหลายประการที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาทางด้านบุคลากรโดยเฉพาะการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นระหว่างพิจารณาคดีซึ่งมีบุคลากรหลักคือนักจิตวิทยาเพียงคนเดียวประจำศาลเยาวชนและครอบครัวในแต่ละจังหวัด การขาดบุคลากรเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างมากต่อการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้มีคุณภาพและความสามารถในการติดตามรายละเอียดได้ทุกรายกรณี ปัญหาที่เกี่ยวข้องในด้านบุคลากรอีกประการหนึ่งได้แก่ การขาดทักษะ เทคนิคในกระบวนการ และการดำเนินการตามรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนซึ่งต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างจริงจัง

ผู้ทรงคุณวุฒิยังเห็นว่ายังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอีกมากมาย เป็นต้นว่า ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งมีปัญหาด้านการเดินทางและไม่มีเวลามาศาลเนื่องจากต้องประกอบอาชีพ ปัญหาความสับสนของการดำเนินการในแต่ละพื้นที่อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนในด้านข้อกฎหมาย ช่องว่างของกฎหมาย โดยศาลเยาวชนและครอบครัวแต่ละจังหวัดตีความแตกต่างกัน ทำให้การดำเนินการแต่ละพื้นที่ยังมีความแตกต่างกันอยู่ในแง่ของวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการ เช่น ปัญหาในด้านข้อจำกัดในหลักเกณฑ์ของมาตรการพิเศษที่กำหนดประเด็นในเรื่องของผู้เสียหาย ยังไม่มีความชัดเจน และตีความแตกต่างกันความไม่ชัดเจนในการวิเคราะห์ปัญหาเป็นอุปสรรคที่สำคัญในเบื้องต้นในการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน การแยกแยะประเด็นของปัญหาจริงๆ ที่ทำให้เด็กและเยาวชนไปกระทำความผิดนั้นยังไม่ชัดเจนเพียงพอทำให้กระบวนการการนำไปสู่การแก้ไขปัญหานั้นไปในทิศทางแบบเดียวกันทั้งหมด เป็นต้น

ในประเด็นการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมยังเป็นปัญหาในทางปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น พื้นที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง การให้ชุมชนเข้าร่วมการประชุมเป็นเรื่องยาก ประกอบกับปัจจัยต่างๆ ที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น ครอบครัว เด็กและเยาวชนรู้สึกอับอาย และยังเกรงกลัวการไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชน สำหรับปัจจัยที่ทำให้การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนไม่ประสบผลสำเร็จ

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามาจากปัจจัยอีกหลายประการเช่น การขาดความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนของคู่มือและขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่างๆ ของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งฝ่ายผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย ทำให้ผู้เสียหายไม่ให้ความร่วมมือและไม่สมัครใจที่จะเข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ความรู้ความเข้าใจของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนยังมีข้อจำกัดความไม่พร้อมของบุคลากรและฝึกอบรมทักษะเทคนิคให้กับบุคลากรผู้ทำหน้าที่ประสานการประชุมขาดทักษะและเทคนิคในการใกล้ชิดและการเจรจาต่อรอง ฝ่ายผู้เสียหายสนใจเฉพาะประเด็นในเรื่องของการเยียวยาความเสียหายที่เป็น การเยียวยาโดยทรัพย์สินเท่านั้น

และผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ควรมีแนวทางในการพัฒนาเพื่อ แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ดังกล่าวมาข้างต้นโดยเห็นว่าการดำเนินการในมาตรการนี้ ควรมีนโยบายและ แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนทั่วประเทศโดยการทำ ความเข้าใจแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อให้มีการนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ให้เต็ม ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพโดยมีกลไก การดำเนินการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ยืดหยุ่นและไม่ซ้ำซ้อนกัน ควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ในกระบวนการและประสานการมีส่วนร่วมและจัดระบบเครือข่ายของชุมชนมากยิ่งขึ้น และควรมีการ พัฒนาศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในทุกระดับที่เกี่ยวข้อง จัดอบรมบุคลากร การคัดกรองคดี การจัดการรายกรณี และดำเนินการในลักษณะสหวิชาชีพและให้มีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

4. ผลของการใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีต่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและ เยาวชนผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และชุมชน

ข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) และจากกรณีศึกษาจากตัวอย่างคดี (Case Study) ในส่วนของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน และศาลเยาวชนและครอบครัว พบว่า สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการประชุม กลุ่ม และได้แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนออกมาปฏิบัติ กำกับ ดูแลเด็กหรือเยาวชน และ ครอบครัว ตามเงื่อนไขต่างๆ ที่ได้กำหนดขึ้นจากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะ ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าว โดย มีการรายงานผลการดำเนินการตามเงื่อนไขภายในระยะเวลาที่กำหนด ในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูบางครั้ง มีการกำหนดให้เด็กหรือเยาวชนเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูแต่ผลการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวส่วนใหญ่ยังไม่มีการประเมินผลเพื่อนำผลมา พัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้ทันต่อความต้องการและความจำเป็นต่อพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนและ ปัจจัยต่างๆ ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมสำหรับเด็กหรือ เยาวชนในปัจจุบันยังไม่มีทิศทางในการช่วยแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนที่ชัดเจนและยังขาด หลักฐานเชิงประจักษ์ในแง่ของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในเชิงคุณภาพของโครงการส่วนใหญ่เป็น

โครงการและกิจกรรมที่ขาดการดำเนินการในเชิงรุกและเชิงป้องกัน ที่สำคัญโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ขาดการติดตามประเมินผลในด้านประสิทธิภาพของโครงการและกิจกรรม และขาดการพินิจพิเคราะห์โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ว่ามีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนหรือไม่อย่างไร เมื่อมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมขึ้นมาและให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวไม่สามารถระบุได้ว่าโครงการและกิจกรรมดังกล่าวทำให้พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้ตรงกับสภาพปัญหาหรือไม่

ดังนั้นในแง่ของการประเมินผลความสำเร็จของแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนที่ได้รับการปฏิบัติโดยมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทั้งในขั้นก่อนและระหว่างการศึกษาภาคีจึงสามารถวัดความสำเร็จของแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เฉพาะในระดับของการที่เด็กหรือเยาวชนสามารถปฏิบัติได้ครบตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดตามระยะเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น แต่หากถามว่าเด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการดังกล่าวประสบความสำเร็จในการที่ได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้อย่างแท้จริงหรือไม่และมากน้อยเพียงใดนั้น ยังเป็นประเด็นที่ยังไม่มีความชัดเจนในคำตอบ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการที่ระบบและกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิดในประเทศไทยทั้งระบบยังไม่ได้มีการพัฒนาแนวทางการดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินผลในเชิงคุณภาพของโครงการและกิจกรรมหรือแม้แต่แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูภายใต้มาตรการพิเศษตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นี้ซึ่งแนวทางการประเมินผลในเชิงคุณภาพของแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวต้องดำเนินการผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่เป็นทั้งปัจจัยที่เอื้อและเป็นปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนซึ่งสามารถดำเนินการโดยจัดทำโครงการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ (Evidence-based pilot program) และการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นปัจจัยต่างๆ ของความสำเร็จและความล้มเหลวของกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมเด็กหรือเยาวชน

อย่างไรก็ตามในการนำแนวทางการปฏิบัติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ในการผันเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมด้วยการตีความขยายบทบัญญัติมาตรา 63 พระราชบัญญัติฉบับเดิมออกไปมาประยุกต์กับแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กำหนดเป็นมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องได้มีกระบวนการประเมินผลหลังจากที่ได้นำเอามาตรการดังกล่าวมาใช้ได้ในระยะหนึ่ง⁴ โดยการประเมินดังกล่าวดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งได้ประเมินผลของกระบวนการดำเนินตามมาตรการดังกล่าวว่าเป็นที่พอใจของทั้งฝ่ายผู้กระทำผิดและฝ่ายผู้เสียหายซึ่งต่างเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวมีประโยชน์และพอใจในผลของการดำเนินการ นอกจากนี้แล้วในการประเมินความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมซึ่งรวมถึงพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด และ

⁴ วันชัย รุจนวงศ์ สัมภาษณ์ วันที่ 20 เมษายน 2559

ผู้นำชุมชน เห็นด้วยและสนับสนุนมาตรการดังกล่าวถึงร้อยละ 94 ต่อการใช้มาตรการนี้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน⁵

จากการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทั้งในส่วนของชั้นก่อนฟ้องคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 86 และในชั้นการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว ตามมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นั้น สามารถดำเนินการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และได้ดำเนินการตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในแง่การนำมาปฏิบัติ กำกับดูแลเด็กและเยาวชน และครอบครัว ตามเงื่อนไขต่างๆ ที่ได้กำหนดขึ้นจากที่ประชุมร่วมกันของแต่ละฝ่ายซึ่งส่วนใหญ่จะประสบผลสำเร็จในการดำเนินการตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

ในภาพรวมการติดตามประเมินผลยังไม่สามารถติดตามประเมินผลในเชิงคุณภาพได้อย่างเต็มที่ และเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากหากมองในแง่เชิงปริมาณแล้วถือว่าประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ แต่อย่างไรก็ตามบางแห่งยังพบว่ามีการกระทำผิดซ้ำ อีกทั้งในเรื่องของการติดตามประเมินผลหลังจากเด็กหรือเยาวชนออกจากกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามเงื่อนไขแล้ว ยังไม่มีการติดตามประเมินผลในเชิงคุณภาพไ้ระยะเวลาเท่าที่ควร เนื่องจากว่าการติดตามประเมินผลยังอยู่ในระดับเบื้องต้น คือ ให้เด็กหรือเยาวชน และครอบครัวมาตามวันเวลาดำเนินการประเมินติดตามผล และประเมินตามสภาพที่เห็นในวันที่มีรายงานตัวเพียงเท่านั้น แต่การติดตามประเมินโดยลงไปยังพื้นที่หรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังและเพียงพอ จึงยังไม่เห็นสภาพแวดล้อมและบริบทที่อยู่อาศัย การประเมินจึงยังไม่สามารถลงในรายละเอียดในเชิงคุณภาพได้ ดังนั้นในแง่ของผลการใช้มาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน จึงพบได้จากจำนวนที่เก็บรวบรวมในเชิงปริมาณเท่านั้น ซึ่งถือว่าได้ประสบผลสำเร็จในเชิงกระบวนการและเชิงปริมาณเท่านั้น

⁵ Abbey J. Porter (2007)

เปรียบเทียบแนวทางปฏิบัติการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนของประเทศไทยกับต่างประเทศ

ประเด็น	ประเทศนิวซีแลนด์	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศแคนาดา	ประเทศไทย
ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในภาพรวม	ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอยู่ในอัตราต่ำแต่สัดส่วนของเด็กและเยาวชนจากกลุ่มชนพื้นเมืองอยู่ในระดับสูง	ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอยู่ในอัตราต่ำ	ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอยู่ในอัตราต่ำ	ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกิดในอัตราสูงในกลุ่มที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมปานกลาง-ต่ำ
รูปแบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน	เปลี่ยนผ่านจากรูปแบบสวัสดิการตะวันตกสู่รูปแบบงานยุติธรรมผสมสองวัฒนธรรมระหว่างตะวันตกกับวิถีวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมือง	กระบวนการยุติธรรมในรูปแบบสวัสดิการตะวันตกผสมกับรูปแบบงานยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	กระบวนการยุติธรรมรูปแบบผสมสองวัฒนธรรมระหว่างรูปแบบสวัสดิการตะวันตกกับวิถีวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมือง	กระบวนการยุติธรรมรูปแบบสวัสดิการที่เน้นการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิด
กฎหมายหลักที่บัญญัติเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	Children, Young Persons and their Families Act 1989	Children and Youth People Act 1999	Youth Criminal Justice Act 2003	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
ที่มาของหลักการในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน	แนวทางการแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิดที่อิงโครงสร้างครอบครัว	ทฤษฎีการกลับคืนสู่สังคมอันเกิดจากความละอายใจของเด็กและเยาวชนกระทำผิด และ	ทฤษฎีความยุติธรรมที่แท้จริงและ แนวทางการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและการบูรณาการเด็กและ	ผสมผสานแนวคิดการแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชนในประเท

ประเด็น	ประเทศนิวซีแลนด์	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศแคนาดา	ประเทศไทย
	และชุมชนของชนเผ่าพื้นเมือง และดำเนินการด้วยความสมัครใจของทุกฝ่าย	ดำเนินการด้วยความสมัครใจ	เยาวชนกลับคืนสู่ชุมชน และดำเนินการด้วยความสมัครใจ	นิวซีแลนด์และผสมผสานแนวคิดการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่เน้นหลักการอำนวยความเป็นธรรมอย่างแท้จริง (Real justice) ให้แก่เด็กและเยาวชนและดำเนินการด้วยความสมัครใจ
รูปแบบการประชุม	การประชุมเพื่อการปรึกษาหารือแนวทางการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนระหว่างสมาชิกครอบครัวและ เครือญาติ	การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนภายใต้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	การประชุมเพื่อการปรึกษาหารือระหว่างสมาชิกครอบครัวและชุมชนในลักษณะวงสนทนาและการประชุมเพื่อสร้างความสมานฉันท์	มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีโดยการผันคดีออกจากกระบวนการดำเนินการทางอาญาทั้งในชั้นก่อนฟ้องและระหว่างการพิจารณาคดีโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อจัดทำแผนการเยียวยาผู้เสียหายและแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิดระหว่างสมาชิกครอบครัวและผู้เกี่ยวข้อง
วัตถุประสงค์ของการ	เพื่อการแก้ไขปัญหาการ	เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิด	เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิด	เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิด

ประเด็น	ประเทศนิวซีแลนด์	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศแคนาดา	ประเทศไทย
ประชุม	กระทำผิดของเด็กและเยาวชนและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้เสียหายและครอบครัวเครือญาติและชุมชน	ของเด็กและเยาวชนและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้เสียหายและชุมชนในภาพรวม	ของเด็กและเยาวชนและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้เสียหายและชุมชนในภาพรวม	ของเด็กและเยาวชน การเยียวยาผู้เสียหายและการแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนกระทำผิด
ขั้นตอนทางอาญาที่จัดการประชุม	การประชุมสามารถดำเนินการได้ในขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน ขั้นตอนก่อนการฟ้องร้องคดี และระหว่างการพิจารณาคดี	การประชุมสามารถดำเนินการได้ในขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน ขั้นตอนก่อนการฟ้องร้องคดี และระหว่างการพิจารณาคดี	การประชุมสามารถดำเนินการได้ในขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน ขั้นตอนก่อนการฟ้องร้องคดี และระหว่างการพิจารณาคดี	การประชุมสามารถดำเนินการได้ในขั้นตอน ก่อนการฟ้องร้องคดี และระหว่างการพิจารณาคดี
หน่วยงานและกลไกสำคัญในการกำหนดการประชุมและการบริหารการประชุม	ศาลเยาวชนและครอบครัว และพนักงานอัยการ ตำรวจสามารถใช้มาตรการว่ากล่าวตักเตือนในความผิดเล็กน้อยโดยไม่ประชุม	ศาลเยาวชนและครอบครัว ตำรวจ และพนักงานอัยการ	ศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้แทนท้องถิ่น ตำรวจ พนักงานอัยการ และผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการท้องถิ่น	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในขั้นตอนการฟ้องร้องคดี ภายใต้การกำกับของพนักงานอัยการและผู้ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวแต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการขึ้นระหว่างการพิจารณาคดี ทั้งนี้ การใช้มาตรการพิเศษแทนการ

ประเด็น	ประเทศนิวซีแลนด์	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศแคนาดา	ประเทศไทย
				ดำเนินคดีในทั้งสองขั้นตอนอยู่ภายใต้การกำกับของศาลเยาวชนและครอบครัว
ผู้ประสานการประชุม	Youth Justice Coordinators ซึ่งศาลเยาวชน แต่งตั้งจากนักสังคมสงเคราะห์ที่ผ่านการอบรม (Trained Social Workers)	ตำรวจ และผู้ที่ผ่านการอบรมการทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย (Mediator)	ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ประจำศาล (Court Worker) ที่ศาลเยาวชนแต่งตั้งให้เป็นผู้ประสานการประชุม	ศาลเยาวชนและครอบครัว และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ผู้เข้าร่วมการประชุม	เด็กและเยาวชนกระทำผิด ผู้ปกครอง เครือญาติ ผู้เสียหาย ผู้แทนองค์กร หน่วยงาน ผู้ที่เด็กร้องขอ และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในชุมชน	เด็กและเยาวชนกระทำผิด ผู้ปกครอง ผู้เสียหาย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเด็ก และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในชุมชน	เด็กและเยาวชนกระทำผิด ผู้ปกครอง ผู้เสียหาย ผู้อาวุโส ผู้แทนกลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้ได้รับผลกระทบและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในชุมชน	เด็กและเยาวชนกระทำผิด ผู้ปกครอง ผู้เสียหาย และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
บทบาทของครอบครัว	ครอบครัวและเครือญาติมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	ครอบครัวมีบทบาทในการสนับสนุนเด็กและเยาวชนกระทำผิดในการเยียวยาและสานสัมพันธ์ภาพกับผู้เสียหาย	สมาชิกครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการเด็กและเยาวชนกระทำผิดกลับคืนสู่สังคมและชุมชน	ครอบครัวมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิด
บทบาทของผู้เสียหาย	สมัครใจให้มีการดำเนินการ	สมัครใจให้มีการดำเนินการ	สมัครใจให้มีการดำเนินการ	สมัครใจให้มีการดำเนินการ

ประเด็น	ประเทศนิวซีแลนด์	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศแคนาดา	ประเทศไทย
	ประชุมกลุ่มครอบครัวและเข้าร่วมประชุม แสดงความรู้สึกให้อภัยและยอมรับในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู	ประชุมกลุ่มครอบครัวและเข้าร่วมประชุม แสดงความรู้สึกให้อภัยและยอมรับในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู	ประชุมกลุ่มครอบครัวและเข้าร่วมประชุม แสดงความรู้สึกให้อภัยและยอมรับในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู	ประชุมกลุ่มครอบครัวและเข้าร่วมประชุม แสดงความรู้สึกให้อภัยและยอมรับในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู
บทบาทของชุมชน	ชุมชนได้รับผลกระทบ ผู้แทนชุมชนพื้นเมืองและหน่วยงานในชุมชนเข้าร่วมประชุมแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิด	ชุมชนได้รับผลกระทบ ผู้แทนชุมชนและหน่วยงานในชุมชนเข้าร่วมประชุมและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิด	ชุมชนได้รับผลกระทบ ผู้แทนชุมชนพื้นเมือง และผู้ทรงคุณวุฒิจากชุมชนเข้าร่วมประชุมแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิด	ชุมชนได้รับผลกระทบ และผู้ปฏิบัติงานในด้านเด็กและเยาวชนบางครั้งให้การปรึกษาในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิด
ผลของการประชุม	แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู รวมทั้ง ข้อตกลง และเงื่อนไขต้องได้รับการยอมรับและลงนามโดยฝ่ายต่างๆ ที่ร่วมประชุม ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา และการชดใช้ค่าเสียหาย	แผนการเยียวยาผู้เสียหาย และแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด รวมทั้งข้อตกลงและเงื่อนไขต้องได้รับการยอมรับและลงนามโดยฝ่ายต่างๆ ที่ร่วมประชุม ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา และการชดใช้ค่าเสียหาย	แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู รวมทั้งข้อตกลงและเงื่อนไขต้องได้รับการยอมรับและลงนามโดยฝ่ายต่างๆ ที่ร่วมประชุม ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา และการชดใช้ค่าเสียหาย	แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู รวมทั้งข้อตกลงและเงื่อนไขต้องได้รับการยอมรับและลงนามโดยฝ่ายต่างๆ ที่ร่วมประชุม ผู้เสียหายส่วนมากได้รับการชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน
กระบวนการและแนวทาง	เด็กหรือเยาวชนและ	เด็กหรือเยาวชนและครอบครัว	เด็กหรือเยาวชนและครอบครัวมี	แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูส่วนมาก

ประเด็น	ประเทศนิวซีแลนด์	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศแคนาดา	ประเทศไทย
ในการพัฒนาแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู	ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของวิชาชีพ	มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของวิชาชีพ	บทบาทสำคัญในการพัฒนาแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของวิชาชีพ	พัฒนาโดยกลุ่มประสานการประชุม เด็กหรือเยาวชนและครอบครัวมีบทบาทน้อยในการพัฒนาแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู
ผู้รับผิดชอบการบริหารแผนและการดำเนินการตามแผน	หัวหน้าบริหารแผนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชน (Chief Executive) มีหน้าที่กำกับและบริหารแผน	หัวหน้าบริหารแผนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชน (Chief Executive) มีหน้าที่กำกับและบริหารแผน	คณะกรรมการยุติธรรมเยาวชนประจำศาล (Youth Justice Committee) และกลไกชุมชนในการกำกับและติดตามการดำเนินการ	มีการแต่งตั้งผู้บริหารแผนและกำกับดำเนินการตามข้อตกลงและเงื่อนไขจากการประชุม
การติดตามประเมินผล	ประเมินผลการดำเนินงานในระยะต่างๆ และการรายงานผลที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพประสิทธิผลของการประชุม	ประเมินผลการดำเนินงานในระยะต่างๆ และการรายงานผลที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพประสิทธิผลของการประชุม	ประเมินผลการดำเนินงานในระยะต่างๆ และการรายงานผลที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพประสิทธิผลของการประชุม	มีการรวบรวมผลการดำเนินการประชุมของแต่ละพื้นที่ในเชิงปริมาณ แต่ยังไม่มีการประเมินผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพที่เป็นรูปธรรม จึงสามารถวัดความสำเร็จของแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เฉพาะในระดับของการที่เด็กและเยาวชนสามารถปฏิบัติได้ครบตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ในแผน

ประเด็น	ประเทศนิวซีแลนด์	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศแคนาดา	ประเทศไทย
				แก้ไขบำบัดฟื้นฟูและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดตามระยะเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ	ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องการประชุมในรูปแบบวัฒนธรรมเชิงซ้อนบางครั้งขาดทักษะดังกล่าวซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ในการปฏิบัติงาน	ขาดความเป็นเอกภาพในแนวทางปฏิบัติเนื่องจากลักษณะการปกครองแบบสหพันธรัฐ แต่ละรัฐมีแนวทางที่แตกต่างกันออกไป	ขาดความเป็นเอกภาพในแนวทางปฏิบัติเนื่องจากลักษณะการปกครองแบบสหพันธรัฐ แต่ละรัฐมีแนวทางที่แตกต่างกันออกไป	ขาดแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดบุคลากรและทักษะที่จำเป็นในระบบ และไม่ได้ใช้ทรัพยากรจากชุมชนอย่างเต็มที่

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบ การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายที่มีผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทยจากรูปแบบที่ได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่มีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2495 รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวยังคงมีฐานแนวคิดในการใช้มาตรการทางกฎหมายตามรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่เน้นการใช้มาตรการทางกฎหมาย (Legalistic Model) แต่เพิ่มเติมมาตรการทางด้านให้การช่วยเหลือสงเคราะห์และใช้แนวทางการจัดสวัสดิการแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตามรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่เน้นการใช้มาตรการทางสวัสดิการสังคม (Welfare model) ในเบื้องต้นคือการเน้นแนวทางการจัดสวัสดิการแก่เด็กและเยาวชนกระทำผิดเฉพาะภายในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นหลักในการดำเนินงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรูปแบบดังกล่าวมีแนวทางปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในลักษณะที่เป็นการจัดกลุ่มในการให้บริการโดยใช้เกณฑ์ด้านเพศและอายุเป็นหลักในการดำเนินการเพื่อให้การคุ้มครองและการแก้ไขบำบัดพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในแต่ละกลุ่มที่มีเพศและอายุแตกต่างกันออกไปตามความจำเป็นและความเหมาะสม และอาจมีการใช้เกณฑ์เกี่ยวกับพฤติกรรมและความรุนแรงของการกระทำผิด เป็นองค์ประกอบในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอยู่บ้างแต่ในภาพรวมของแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตามรูปแบบดังกล่าวจะเน้นการพัฒนาด้านการเรียนรู้ซึ่งเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ขาดโอกาสจากสังคมภายนอกก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เนื่องจากระบบสวัสดิการสังคมภายนอกยังมีอยู่อย่างจำกัดและการใช้ระบบสวัสดิการสังคมเพื่อการป้องกันการกระทำผิดในลักษณะของการป้องกันเบื้องต้น (Early intervention) ยังไม่เพียงพอและแพร่หลาย มีเด็กและเยาวชนจำนวนมากที่ประสบปัญหาในด้านการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ผู้ปกครองทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ รวมถึงปัญหาการพัฒนาทางด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในลักษณะนี้จึงพยายามที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาลูกหลานของเด็กและเยาวชนโดยการจัดรูปแบบของการให้บริการในลักษณะต่างๆ ที่เป็นแนวทางที่จะสามารถทำให้การพัฒนาการของเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องโดยมีเป้าหมายให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเหล่านี้มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในการที่จะดำรงชีพได้อย่างปกติสุขเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบดังกล่าวเป็นแนวทางที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ดำเนินการบริหารจัดการภายใต้อำนาจของกฎหมายในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวมาโดยตลอด

การดำเนินการกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรูปแบบที่เน้นมาตรการทางกฎหมายและระบบสวัสดิการสังคมในเบื้องต้นสามารถสะท้อนให้เห็นได้จากการที่ศาลเยาวชนและ

ครอบครัวได้มีการดำเนินการโดยกลุ่มวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นต้นว่า นักกฎหมาย แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และกระบวนการในการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการตามหลักกฎหมายและการให้บริการสังคม ได้แก่ กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูภายในสถานที่ควบคุมตัว (Institutional rehabilitation) ให้แก่เด็กและเยาวชนกระทำผิดภายใต้การกำกับดูแลของศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งต่อมาภายหลังได้มีการจัดตั้งโรงพยาบาลสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและเป็นผู้ที่มีอาการป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจเพิ่มขึ้นมากหลังจากที่พบว่าเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งที่เข้ามาในระบบงานยุติธรรมนั้นประสบกับปัญหาที่มีความรุนแรงและหลากหลายมากยิ่งขึ้นถึงแม้ว่าปัจจุบันการดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนได้มีการแยกออกมาจากฝ่ายตุลาการ และมีการดำเนินงานภายใต้ฝ่ายบริหารซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการดำเนินการจากรูปแบบเดิมไปอยู่อย่างก็ตาม กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนยังเป็นรูปแบบของการเน้นมาตรการทางกฎหมายและการให้การสงเคราะห์และสวัสดิการแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซึ่งเน้นบทบาทที่ค่อนข้างจำกัดของบุคลากรวิชาชีพของภาครัฐและภายในหน่วยงานเป็นหลัก การมีส่วนร่วมของสถาบันครอบครัวและชุมชนและสังคมภายนอกต่อกระบวนการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้นมีอยู่บ้างในระดับหนึ่งแต่ยังมีข้อจำกัดอยู่เป็นอย่างมาก

เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งเปิดให้มีการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีทางอาญาแก่เด็กและเยาวชนกระทำผิดบางกลุ่มซึ่งเป็นการนำกระบวนการทัณฑ์ของงานยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาประยุกต์ใช้ในการผันคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทั้งในขั้นตอนก่อนและหลังการฟ้องร้องคดี มาตรการดังกล่าวมีผลทำให้รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของไทยมีแนวโน้มในการปรับเปลี่ยนทิศทางและรูปแบบไปในลักษณะที่เปิดทางให้สถาบันครอบครัว ชุมชนและสังคมภายนอกเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชนเพิ่มมากยิ่งขึ้นรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในลักษณะนี้ต้องอาศัยโครงสร้างของระบบที่มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน (Interagency structure) ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชน โดยเน้นกระบวนการดำเนินงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรูปแบบที่เป็นกระบวนการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความแตกต่างของปัญหาของเด็กและเยาวชนในแต่ละรายที่ต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีนั้นถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชนกระทำผิดเป็นรายกรณี (Individual case) เพิ่มจากแนวทางการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในลักษณะที่เป็นกลุ่มบำบัด (Group therapy) ซึ่งต้องการการบูรณาการความรู้ความชำนาญและความเชี่ยวชาญของบุคลากรฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนอื่นๆ นอกเหนือจากบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในลักษณะนี้เป็นแนวทางการดำเนินการที่

พัฒนาเพิ่มเติมจากรูปแบบการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในรูปแบบเดิมที่เน้นการใช้มาตรการทางกฎหมายและระบบสวัสดิการ โดยการขยายมิติของการให้บริการแก่เด็กและเยาวชนกระทำผิดนอกเหนือไปจากสถาบันภายในระบบงานยุติธรรมออกไปสู่สังคมและชุมชนภายนอกในภาพรวมซึ่งอาจมีผลทำให้รูปแบบของงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทยพัฒนาเข้าสู่รูปแบบของงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ใช้หลักการแบบบรรษัทนิยม (Corporatist principles)⁶ ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมากยิ่งขึ้นซึ่งหลักการดังกล่าวสะท้อนได้จากทิศทางการพัฒนาของระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทยที่พัฒนาในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่การใช้กระบวนการในทางการบริหารจากหน่วยงานบริหาร (Administrative bodies) เพิ่มเติมจากกระบวนการทางด้านตุลาการเมื่อมีการแยกการบริหารงานของสถานแรกรับ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนออกจากงานตุลาการเข้ามาสังกัดในหน่วยงานบริหารโดยการแยกกระทรวงยุติธรรมออกจากฝ่ายตุลาการ การประยุกต์ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative justice) ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำผิดโดยมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีทางอาญาในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 รวมทั้งการใช้หลักการที่ยังคงไว้ซึ่งแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำผิดที่สำคัญตามรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมที่เน้นระบบสวัสดิการสังคมโดยการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู (Rehabilitation) ทั้งนี้หลักการของระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนโดยหลักการตามรูปแบบบรรษัทนิยมนี้ต้องอาศัยทั้งมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางด้านระบบสวัสดิการสังคมในมิติที่สมบูรณ์และมีความครอบคลุมที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนฝ่ายต่างๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งรวมทั้งฝ่ายผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากหน่วยงานเชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาการของเด็กและเยาวชนทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกกระบวนการ รวมถึงการขยายรูปแบบการใช้ระบบสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุมถึงการให้บริการแก่ครอบครัวเด็กและเยาวชนทั้งในเชิงป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยกลุ่มวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับระบบงานสวัสดิการครอบครัว เด็กและเยาวชนในฐานะที่เป็นผู้รับบริการ ทั้งที่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยทั่วไป กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เสี่ยงต่อการ กระทำผิด รวมทั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนกระทำผิดในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมด้วย

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เพิ่มบทบาทของศาลเยาวชนและครอบครัวในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนมากขึ้น และมีผลทำให้แนวทางในการดูแลเด็กหรือเยาวชนระหว่างการดำเนินคดีเปลี่ยนไปจากเดิมจากหลักการตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

⁶ Pratt, John. 1989 Corporatism: The Third Model of Juvenile Justice. The British Journal of Criminology, Volume 29, Issues 3, 1 July 1989 pp.236-245

ที่ต้องส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปอยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เด็กหรือเยาวชนจะสามารถกลับไปอยู่ในความดูแลของบิดามารดาหรือผู้ปกครองได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาสู่หลักการใหม่ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้อยู่ในความดูแลของบิดามารดาหรือผู้ปกครองภายใต้แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่ได้จากข้อตกลงในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ส่งผลให้การบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของไทยต้องปรับเปลี่ยนไปในทิศทางใหม่ที่เน้นรูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการดูแลเด็กและเยาวชนกระทำผิดภายนอกสถานควบคุมตัว และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นี้จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาระบบยุติธรรมเด็กและเยาวชนของไทยให้เข้าสู่ระบบงานยุติธรรมที่พึงประสงค์ที่เน้นมาตรการและวิธีการที่ไม่จำกัดอิสรภาพสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นหลัก จึงเป็นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยยึดประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ⁷

เมื่อกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีทิศทางของการปรับเปลี่ยนในระดับแนวคิดของระบบจึงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางในระดับปฏิบัติที่ต้องมีการพัฒนาไปตามโครงสร้างในระดับแนวคิดที่เหนือขึ้นไป รูปแบบในเชิงแนวคิดและโครงสร้างของมาตรการพิเศษต้องได้รับการออกแบบในลักษณะให้สอดคล้องและสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างของแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ในรูปแบบใหม่ที่ต้องการการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับกฎหมาย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่เหมาะสมตามมาตรการพิเศษในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จึงควรมีการปรับปรุงบริบทต่างๆ ในระบบเพื่อรองรับกับรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในทิศทางใหม่ตามที่มีการแก้ไขไว้ในกฎหมายดังกล่าว โดยมีข้อเสนอแนะต่างๆ ตามลำดับดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบายและกฎหมาย

⁷ อภิรตี โพธิ์พร้อม (2555) หน้า 5

1.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจและความตระหนักในแนวคิดกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามเจตนารมณ์ของมาตรการพิเศษในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 สะท้อนภาพลักษณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวต่อบทบาทในการเป็นสถาบันหลักในการ “คุ้มครอง ป้องกัน แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู” เด็กและเยาวชน ผู้เสียหาย สังคมและชุมชนโดยมาตรการและวิธีการต่างๆ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จึงควรให้สังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กรให้รับทราบและเข้าใจอย่างชัดเจนต่อบทบาทของศาลเยาวชนและครอบครัวกับการพัฒนารูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องนับแต่ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2495 ซึ่งในระยะแรกรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมที่ได้มีการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจากการใช้มาตรการทางกฎหมายและกระบวนการทางอาญาที่ไม่แตกต่างจากผู้ใหญ่มากนักมาสู่แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนควบคู่ไปกับการช่วยเหลือ สงเคราะห์ตามรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่เน้นแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเช่นเดียวกับการจัดสวัสดิการสังคมตามความต้องการและความจำเป็นให้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ

ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ดำเนินบทบาทในงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามรูปแบบดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา นับตั้งแต่ได้มีการก่อตั้งสถาบันศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นมา ซึ่งรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ยึดหลักการทางกฎหมายและแนวทางการให้สวัสดิการโดยการดำเนินงานของวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักกฎหมาย นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ภายในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมซึ่งได้แก่ศาลเยาวชนและครอบครัว รวมทั้งภายในสถานที่ควบคุมตัวเด็กและเยาวชนกระทำผิด ซึ่งรูปแบบการดำเนินการดังกล่าวสามารถป้องกัน และแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยมาได้ระดับหนึ่งแต่ขอบเขตความรุนแรงและความหลากหลายของปัญหายังปรากฏให้เห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้นในระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ได้กำหนดให้มีการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดทางอาญา บางรายที่มีพฤติกรรมการกระทำผิดที่ไม่มีผลกระทบบที่รุนแรงและมีอัตราโทษไม่สูง มาตรการพิเศษนี้มีเป้าหมายเบื้องต้นได้แก่ การฟื้นคืนเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการทางอาญา และเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองและพัฒนาทางด้านจิตสังคม (Psychosocial development) อย่างต่อเนื่องแทนการดำเนินคดีอาญา โดยไม่ให้สะดุดหยุดลงถึงแม้กำลังอยู่ในช่วงเวลาของการถูกดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมตามแผนแก้ไขบำบัดและฟื้นฟู ส่วนผู้เสียหายให้ได้รับการคุ้มครองสิทธิและการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายตามสิทธิและความเหมาะสม สังคมและ

ชุมชนได้รับการป้องกันความเสียหาย และความรุนแรงจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตาม กระบวนทัศน์ของงานยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ศาลเยาวชนและครอบครัวในฐานะสถาบันหลักในการ “คุ้มครอง ป้องกัน แก้ไข บำบัดฟื้นฟู” โดยมาตรการพิเศษซึ่งสาระจะเป็นกระบวนการคุ้มครองเด็กและเยาวชน (Child protection) ควบคู่กับ การดำเนินการแก้ไขและพัฒนาทางจิตสังคม การบำบัดด้านพฤติกรรมและด้านสติปัญญา (Psychosocial development, Cognitive therapy, Cognitive behavioral therapy) และเป็น กระบวนการที่ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความคิดที่มีเหตุและผล ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเนื่องจากเด็กและ เยาวชนที่มีพฤติกรรมในการกระทำผิดหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิดจะมีสาเหตุที่มาของปัญหาทางด้าน พฤติกรรมในระดับรายบุคคลที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละราย และได้รับการเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่ แตกต่างหลากหลายกันออกไป ดังนั้นกระบวนการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูจึงต้องเป็นกระบวนการ ทำงานในลักษณะเป็นรายกรณี ซึ่งต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary professional team) ในการพัฒนาและการเจริญสติและปัญญาให้กับเด็กและเยาวชนแต่ละรายให้ สามารถพัฒนาทักษะทางปัญญา (Cognitive skills) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการ กระทำและความรู้สึกผิดชอบชั่วดีก่อนที่จะนำไปสู่การแสดงความคิดเห็น เสียใจและการขอโทษจากการ กระทำของตนเอง และการให้อภัยซึ่งกันและกันโดยในที่สุดต่างฝ่ายสามารถกลับไปดำเนินชีวิตในชุมชน และสังคมได้อย่าง ปกติสุขโดยผู้กระทำผิดไม่หวนไปกระทำความผิดซ้ำ ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาและ ชดใช้ความเสียหายตามสิทธิและความเหมาะสม สังคมและชุมชนมีความสงบและปลอดภัยตามกระบวน ทัศน์ของงานยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดของมาตรการพิเศษดังกล่าว อย่างไรก็ตามการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของมาตรการพิเศษนี้จะเห็นได้ว่าต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ของหลายๆ ฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน เป็นต้นว่า แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และวิชาชีพอื่นๆ ตามสภาพปัญหาและ ความจำเป็นในการพัฒนาทางจิตสังคมของเด็กและเยาวชนในแต่ละราย จะเห็นได้ว่ามาตรการพิเศษ ดังกล่าวนี้นี้เป็นผลก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการในกระบวนการ ยุติธรรมของเด็กและเยาวชนเพิ่มเติมไปจากรูปแบบและแนวทางเดิมที่ยึดมาตรการทางกฎหมายและ หลักการจัดสวัสดิการสังคมให้กับเด็กและเยาวชน สู่แนวทางการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม สำหรับเด็กและเยาวชนในทิศทางที่เน้นรูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและ ภายนอกกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งทีม สหวิชาชีพและภาคีที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีความ เกี่ยวพันกันในเชิงโครงสร้าง (Interagency structure) โดยใช้หลักการจำแนกเด็กและเยาวชนออกตาม พฤติกรรมการกระทำผิดในแต่ละรายว่ามีความรุนแรงมากน้อยเพียงใดและอย่างไร โดยเป้าหมายในการ จำแนกพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนประการหนึ่งคือเพื่อแยกเด็กและเยาวชนที่มี พฤติกรรมที่ไม่รุนแรงและสามารถได้รับโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูแทนการดำเนินคดีในทางอาญา ส่วน เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมการกระทำผิดที่รุนแรงก็ได้รับการดำเนินคดีทางอาญาตามความเหมาะสม รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในลักษณะดังกล่าวจึงต้องให้ความสำคัญกับ

บทบาทของกลุ่มวิชาชีพและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่างๆ ในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหา

แนวทางในการสร้างความเข้าใจและความตระหนักในแนวคิดกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามเจตนารมณ์ของมาตรการพิเศษในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 สามารถแยกออกตามลำดับขั้นของการสร้างความเข้าใจและความตระหนัก ดังนี้

1.1.1 การสร้างความเข้าใจและความตระหนักร่วมกันเกี่ยวกับเจตนารมณ์และนโยบายในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาให้แก่บุคลากรภายในองค์กรโดยเฉพาะกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

1.1.2 การสร้างความเข้าใจและความตระหนักร่วมกันเกี่ยวกับเจตนารมณ์และนโยบายในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาให้แก่บุคลากรระหว่างหน่วยงานและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่หน่วยงานในชั้นก่อนการฟ้องร้องคดี หน่วยงานและองค์กรในชั้นตอนระหว่างและหลังการพิจารณาคดีเพื่อให้เกิดแนวทางในการดำเนินการที่เชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวในชั้นก่อนการฟ้องร้องคดี

1.1.3 การสร้างความเข้าใจและความตระหนักร่วมกันเกี่ยวกับเจตนารมณ์และนโยบายในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาให้แก่บุคลากรของหน่วยงานภายนอกองค์กรซึ่งจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวให้ได้ผลอย่างจริงจัง โดยศาลเยาวชนและครอบครัวควรเร่งดำเนินการตามมาตรา 31 มาตรา 32 และมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทำหน้าที่ในการรับจดทะเบียนแจ้งส่วนราชการและองค์การด้านเด็ก เยาวชน สตรี หรือครอบครัวที่ประสงค์จะปฏิบัติงานด้านแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ด้านสังคมสงเคราะห์ หรือด้านการให้คำปรึกษาแนะนำร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัวให้ครอบคลุมในพื้นที่ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

1.1.4 การสร้างความเข้าใจให้แก่สังคมและชุมชนโดยทั่วไปได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเจตนารมณ์และนโยบายในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

1.2 ข้อเสนอแนะด้านการทบทวนปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย ข้อกำหนด และระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกับทิศทางใหม่ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนและมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

เนื่องจากเจตนารมณ์ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีผลทำให้แนวคิดและแนวทางปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนมีทิศทางที่เปลี่ยนแปลงแตกต่างไปจากแนวทางหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการ

ยุติธรรม ศาลเยาวชนและครอบครัวตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 นี้จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว อย่างไรก็ตามในกระบวนการดำเนินการทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนซึ่งได้ดำเนินการตามกฎหมาย ข้อกำหนด และระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่เดิมนั้นในทางปฏิบัติยังพบว่า มีความลักลั่นและไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้นข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ควรได้รับการทบทวนเพื่อการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อกำหนดและระเบียบต่างๆ ที่ส่งเสริมทิศทางและแนวทางการดำเนินการที่เป็นเอกภาพในการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และ เอื้อต่อการพัฒนาแนวทางการคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามทิศทางในมาตรการพิเศษที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องและมีทิศทางตามเจตนารมณ์และหลักการในพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้

ถึงแม้ว่าแนวทางการดำเนินการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมีรายละเอียดปรากฏในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหลังฟ้องคดี พ.ศ. 2556 แล้วก็ตาม แต่ยังมีประเด็นต่างๆ ที่ขาดรายละเอียดและความชัดเจนจึงสมควรได้รับการทบทวนเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมในข้อบังคับดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานด้านต่างๆ ในการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในส่วนที่ยังขาดรายละเอียดและความชัดเจนเช่น ในแนวทางและมาตรฐานการบริหารแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามข้อตกลงที่ได้จากการประชุมกลุ่ม ถึงแม้ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาได้มีการระบุถึงการบริหารแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูไว้แต่ยังขาดรายละเอียดและความชัดเจนในแนวทางและวิธีการบริหารแผนดังกล่าวให้ เป็นไปตามข้อตกลงดังกล่าว การขาดรายละเอียดและความชัดเจนในแนวทางดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นได้จากผลการดำเนินการในระดับปฏิบัติการที่ปรากฏจากข้อมูลการดำเนินการหรือการบริหารแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูส่วนใหญ่ยังขาดการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์อย่างแท้จริงของแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเท่าที่ปรากฏเป็นเพียงข้อมูลเชิงปริมาณเป็นส่วนใหญ่ที่แสดงถึงความสำเร็จของแผนจากจำนวนคดีเด็กหรือเยาวชนที่มารายงานตัว และปฏิบัติตามเงื่อนไขในข้อตกลงแต่การบริหารแผนยังขาดการติดตามประเมินผลในเชิงคุณภาพที่ บ่งบอกถึงความสำเร็จและการบรรลุเจตนารมณ์ที่แท้จริงของมาตรการพิเศษเป็นต้นว่า การที่เด็กหรือเยาวชนสำนึกในผลการกระทำของตนเองหรือความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองไม่กระทำความผิดซ้ำอย่างน้อยในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่กำหนด เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานในการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนควรครอบคลุมถึงมาตรฐานด้านการคัดกรองและกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจนการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรฐานด้านการประสานการประชุมและคุณสมบัติที่จำเป็นและสำคัญของผู้ประสานการประชุม มาตรฐานด้านการรักษาความลับและการแลกเปลี่ยนข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม มาตรฐานการมีส่วนร่วมของครอบครัวและข้อปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม มาตรฐานด้านการควบคุมการประชุมกลุ่ม มาตรฐานการได้มาซึ่งข้อตกลงในแผน

แก้ไขบำบัดฟื้นฟู มาตรฐานการบันทึกการประชุมกลุ่มและข้อตกลง มาตรฐานการกำหนดและการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู มาตรฐานการทบทวนผลการประชุมกลุ่มและข้อตกลงการประชุม รวมทั้งมาตรฐานการอุทธรณ์และการร้องเรียนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มและข้อตกลงต่างๆ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะด้านโครงสร้างและระบบสำหรับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

2.1 ข้อเสนอแนะในการกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

โครงสร้างและองค์ประกอบของมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นโครงสร้างที่มีหลักการที่ตั้งบนฐานแนวคิดที่ว่าศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นสถาบันหลักและเป็นสถาบันที่คงไว้ซึ่งอำนาจทุกประการในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ในการดำเนินการตามมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นมาตรการฟื้นคดีเด็กและเยาวชนบางคดีและเด็กและเยาวชนบางรายออกจากกระบวนการทางอาญาและเน้นการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแทนนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการระดมทรัพยากรบุคคลด้านเด็กและเยาวชนจากหน่วยงานและองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวโดยที่ศาลเยาวชนและครอบครัวต้องดำรงไว้ซึ่งสถานะของการเป็นหน่วยงานหลักในการรักษาช่องทาง การติดต่อสื่อสารของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Gate keeper) และมีบทบาทหลักในการกำกับกำกับการดำเนินงานในทุกขั้นตอน ดังนั้นการดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าวจึงควรมีกลไกในเชิงโครงสร้างและองค์ประกอบด้วยภาคีเครือข่ายทั้งในระดับการกำกับดูแลและระดับการปฏิบัติการ ดังนี้

1. คณะกรรมการที่ปรึกษามาตรการพิเศษประจำศาลเยาวชนและครอบครัวในแต่ละเขตอำนาจศาล อาจประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานและองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ดังนี้

1.1 ศาลเยาวชนและครอบครัว

1.2 สำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนด้านคดีเด็กและเยาวชน

1.3 พนักงานสอบสวน ผู้แทนด้านสวัสดิการเด็กและเยาวชน

1.4 สมาทนายความ ที่ปรึกษากฎหมายในคดีเด็กและเยาวชน

1.5 กระทรวงมหาดไทย ผู้แทนด้านเด็กและเยาวชนจากองค์กรปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

1.6 กระทรวงสาธารณสุข แพทย์ กุมารแพทย์ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น นักจิตวิทยา

1.7 กระทรวงยุติธรรม พนักงานคุมประพฤติ ผู้แทนนักวิชาชีพจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

1.8 กระทรวงศึกษาธิการ ครู นักการศึกษา

1.9 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นักสังคมสงเคราะห์และ
นักพัฒนาสังคม

1.10 องค์การสาธารณประโยชน์หรือสวัสดิการสังคมด้านการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนใน
พื้นที่

1.11 สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด

1.12 ผู้แทนชุมชนหรือภาคประชาสังคมซึ่งอาจรวมถึงหน่วยงานและองค์กรสถาบันตาม
ความเชื่อศรัทธาหรือศาสนา

องค์ประกอบของคณะกรรมการที่ปรึกษามาตรการพิเศษประจำศาลเยาวชนและ
ครอบครัวอาจมีการแต่งตั้งตามความจำเป็นและความเหมาะสมที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละเขต
อำนาจศาลแต่เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างในระบบที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา กำกับดูแล คุ้มครองรายงาน
การเฝ้าระวังและการติดตามประเมินผลของการดำเนินงานมาตรการพิเศษ

2.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงสร้างการบริหารหน่วยงานและบุคลากรภายในองค์กร เพื่อรองรับการดำเนินการมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ดังที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้นว่าพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี
เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีผลทำให้บทบาทของศาลเยาวชนและครอบครัวเปลี่ยนแปลง
ไปในส่วนของการกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเข้าสู่แนวทางการบริหารจัดการ
กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในทิศทางใหม่ที่เน้นรูปแบบการมีส่วนร่วมของทีมสห
วิชาชีพและภาคีที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีความเกี่ยวพันกันในเชิงโครงสร้าง (Interagency
structure) ทั้งในเชิงการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนซึ่งอาจ
เกี่ยวข้องกับกฎหมายและบุคลากรอื่นๆ นอกเหนือจากกฎหมายและบุคลากรในระบบงานยุติธรรม
เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ซึ่งมีหน้าที่ในการคุ้มครองเด็กหลาย
ประเภทรวมทั้งเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในการกระทำผิด เป็นต้น และในการที่จะนำไปสู่
แนวทางดังกล่าวที่จะทำให้เกิดความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ศาลเยาวชนและครอบครัวจึงมี
ความจำเป็นในการปรับโครงสร้างระบบงานภายในองค์กรของศาลเยาวชนและครอบครัวให้มี
หน่วยงานพิเศษภายในศาลเยาวชนและครอบครัวให้เอื้อต่อลักษณะการทำงานในรูปแบบการมีส่วน
ร่วมของทีมสหวิชาชีพทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร และเพื่อรองรับภาระงานตามมาตรการ
พิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นการเฉพาะซึ่งอาจเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ
การปฏิบัติงานของตำแหน่งวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาระงานในมาตรการพิเศษโดยตรงตั้งแต่ผู้ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นผู้ที่ต้องมีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านที่
เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนและคดีเด็กและเยาวชน รวมทั้งตำแหน่งวิชาชีพอื่นๆ เช่น นักจิตวิทยา
และนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มอัตราให้เพียงพอต่อ ภาระงานใน

ส่วนนี้ และตำแหน่งวิชาชีพเหล่านี้ควรที่จะได้รับการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าในสายวิชาชีพของตนเองตามความเหมาะสมตามคุณสมบัติของแต่ละตำแหน่งงาน

3. ข้อเสนอแนะด้านรูปแบบและการบริหารการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

3.1 ข้อเสนอแนะในการกำหนดรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีความเหมาะสม

จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาทั้งหมดโดยการศึกษาทบทวนแนวคิดและแนวทางปฏิบัติการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดเวทีประชุมสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ สามารถนำมากำหนดรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีความเหมาะสมตามบริบทของสังคมไทยโดยรูปแบบที่เหมาะสมของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในบริบทของสังคมไทยเป็นรูปแบบที่กำหนดให้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีบทบาทที่เน้นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้ ความเชี่ยวชาญของวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ ทุกแขนงที่มีบทบาทและหน้าที่ในหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในสังคมและชุมชนทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนกับกระบวนการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กและเยาวชนภายใต้ระบบครอบครัวและชุมชนที่มีความแตกต่างหลากหลายในกระบวนการเลี้ยงดูและกล่อมเกลาเด็กและเยาวชนของครอบครัวและชุมชนซึ่งมีวิถีแนวทางตามวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกันออกไป การกำหนดรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้เป็นกิจกรรมที่ยึดโยงความสัมพันธ์ระหว่างภาคส่วนที่มีโครงสร้างที่เป็นทางการของสังคมและชุมชนที่ประกอบไปด้วยกลุ่มบุคลากรวิชาชีพที่มีองค์ความรู้ ความชำนาญและเชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชนกับสถาบันครอบครัวและชุมชนซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างหลากหลายและเป็นส่วนที่ความสัมพันธ์ของสมาชิกที่มีความเป็นพลวัตและยังคงความยืดหยุ่นไม่เป็นทางการมากขึ้นจะสามารถทำให้การกำหนดแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนและแนวทางการนำเอาแผนดังกล่าวให้มีผลในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่เชื่อมโยงประสานระหว่างความเป็นระบบและทางการของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนกับความเป็นพลวัตและความยืดหยุ่นไม่เป็นทางการของระบบครอบครัวและเครือญาติของเด็กและเยาวชนไทยโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทีมสหวิชาชีพจากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางโครงสร้างทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนสามารถสะท้อนให้เห็นได้ในกิจกรรมที่สำคัญในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ โดยสามารถแสดงผังของรูปแบบได้ดังนี้

รูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีบทบาทในการเชื่อมประสานโครงสร้างที่เป็นทางการของหน่วยงานและองค์กรในสังคมกับความเป็นพลวัตและยืดหยุ่นไม่เป็นทางการของวิถีชีวิตในระบบครอบครัวและเครือญาติในสังคมไทย

3.2 ข้อเสนอแนะในการขยายการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยผ่านหน่วยงานและองค์กรจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมโดยเร่งดำเนินการตามมาตรา 31-33 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

เพื่อขยายโครงสร้างระบบและกระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนตามแผนแก้ไข บำบัดฟื้นฟูจากการใช้มาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้มีความสมบูรณ์และขยายขอบเขตในการดำเนินงานโดยเฉพาะด้านการส่งต่อเด็กและเยาวชน (Refer) เพื่อรับการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูให้ได้ผลอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น ควรมีนโยบายในการกำหนดเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการรับจัดแจ้งของหน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมด้านเด็ก เยาวชนและครอบครัวที่ประสงค์จะปฏิบัติงานด้านการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านการให้คำปรึกษาร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัวในแต่ละเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่ได้มีบทบัญญัติที่เปิดช่องทางให้หน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมด้านเด็ก เยาวชนและครอบครัวที่ประสงค์จะปฏิบัติงานด้านต่างๆ ดังกล่าวสามารถแจ้งความประสงค์ในการปฏิบัติงานร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัวได้ตามมาตรา 31 มาตรา 32 และมาตรา 33

3.3 ข้อเสนอแนะในการกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

เนื่องจากการดำเนินงานตามมาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นกระบวนการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูซึ่งเป็นกระบวนการทำงานในลักษณะเป็นรายกรณี ดังนั้นกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจึงควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่น

ตามบริบทของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนทั้งในระดับรายบุคคลและในระดับของสภาพแวดล้อมและวิถีชุมชนของเด็กและเยาวชนแต่ละรายในกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงาน ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ในระดับแนวทางถึงระดับปฏิบัติ จากข้อมูลการศึกษาพบว่า การดำเนินการในระดับแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษยังไม่มีความเป็นเอกภาพ โดยหลักการแล้วถึงแม้ว่าศาลเยาวชนและครอบครัวแต่ละศาลมีดุลยพินิจในการดำเนินการทางอาญาแต่ขาดความเป็นเอกภาพในการใช้มาตรการพิเศษตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นั้นอาจจะทำให้เกิดผลในทางลบต่อภาพลักษณ์ของสถาบันในการธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมและการที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันระหว่างเด็กและเยาวชนในแต่ละเขตอำนาจศาล จึงควรมีการเสริมสร้างความเป็นเอกภาพในแนวทางปฏิบัติของการดำเนินงาน เพราะในทางปฏิบัติยังมีความคล่องตัวกันระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัวในแต่ละจังหวัด เช่น เด็กและเยาวชนกระทำความผิดฐานเดียวกัน บางศาลใช้มาตรการพิเศษแต่บางศาลไม่ใช้ ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการปฏิบัติต่างกัน ในฐานความผิดเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนดังกล่าวต้องไม่เป็นการดำเนินงานที่มีขั้นตอนและกระบวนการที่นำไปสู่การดำเนินการในลักษณะที่เป็นงานประจำ (Routine) ที่มีกฎเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ที่ซับซ้อนและดำเนินไปโดยที่หลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามหลักปรัชญาของศาลเยาวชนและครอบครัวอาจถูกละเลยหรือมองข้ามไปด้วยภาระงานประจำดังกล่าว

ในฐานะที่เป็นหน่วยหลักในการรักษาช่องทางการติดต่อสื่อสารของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีบทบาทหลักในการกำกับการดำเนินงานของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ศาลเยาวชนและครอบครัวควรมีการพิจารณามาตรการพิเศษซึ่งได้แก่ การผันคดีเด็กและเยาวชนแทนการดำเนินคดีอาญา ทั้งในชั้นก่อนการพิจารณาคดีและชั้นระหว่างการพิจารณาคดีตามมาตรา 86 มาตรา 90 และมาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ให้มีความสัมพันธ์และยึดโยงเข้าไว้ในระบบเดียวกัน

กระบวนการดำเนินการตามมาตรการพิเศษโดยแผนแก้ไขบำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นกระบวนการดำเนินการในลักษณะที่เป็นรายกรณี (Individual case) โดยเน้นการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและปัจจัยของพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนหลักดังนี้

ขั้นตอนการวินิจฉัยและให้คำปรึกษาก่อนการประชุมโดยผู้ให้คำปรึกษาวิชาชีพประกอบด้วยขั้นตอนการให้คำปรึกษาแก่ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ขั้นตอนการวิเคราะห์และวินิจฉัยสาเหตุและปัจจัยของพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ขั้นตอนการเตรียมการประชุมและความสมัครใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการตรวจสอบความพร้อมของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เด็กและเยาวชนพร้อมแสดงความเสียใจและสำนึกในการกระทำของตนเอง ผู้เสียหายสะท้อนถึงผลกระทบจากการกระทำของเด็กและเยาวชน มีส่วนร่วมในการวางแผนการแก้ไขบำบัดและฟื้นฟูที่สอดคล้องกับสาเหตุและปัจจัยของการกระทำผิด และมีความพร้อม

ในการให้อภัย ซึ่งความพร้อมของฝ่ายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นกระบวนการที่อาจได้มาโดยการให้คำปรึกษาหารือระหว่างผู้ให้คำปรึกษาวิชาชีพกับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หรือโดยการไปเยี่ยมบ้านของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการดำเนินการประชุมโดยผู้ประสานการประชุมวิชาชีพแผนการแก้ไขบำบัดและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจะต้องเป็นรูปแบบของแผนการปฏิบัติการแก้ไขบำบัดและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นรายกรณีโดยมีกลุ่มวิชาชีพพร้อมมือกับครอบครัวและภาคีต่างๆ ในลักษณะที่เป็นการกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่ใช้ผลงานที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based practice) เป็นแนวทางในการดำเนินการในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ผู้ประสานการประชุมควรกำหนดสถานที่ที่มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายไม่เป็นทางการมากเกินไป โดยอาจจะกำหนดสถานที่ประชุมที่ทุกฝ่ายคุ้นเคยสามารถเข้าร่วมประชุมได้โดยความสะดวกและไม่รู้สึกหวั่นเกรงและกังวลใจในการเข้าร่วมประชุมการมีส่วนร่วมประชุมของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องถือว่าเป็นความรับผิดชอบร่วมกันในแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการกำหนดและความสำเร็จของแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ขั้นตอนในทุกฝ่ายรับรู้และตกลงเงื่อนไขต่างๆ ในแผน รวมทั้งขั้นตอนการบันทึกข้อตกลงและลงนามโดยฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการติดตามการดำเนินการตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและการเฝ้าระวังและรายงานผลเป็นขั้นตอนการดำเนินการโดยวิชาชีพหรืออาสาสมัครคุมประพฤติหรืออาสาสมัครยุติธรรมชุมชนในพื้นที่ประกอบไปด้วยกระบวนการติดตามการดำเนินการตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและเฝ้าระวังตามระยะเวลาที่กำหนดตามแผน และการบันทึกและรายงานผลเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษามาตรการพิเศษประจำศาลเยาวชนและครอบครัว

การกำหนดความชัดเจนในกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ทำให้มีการถ่วงรอกคดีเด็กและเยาวชนที่มีความเหมาะสมในการใช้มาตรการพิเศษถึงแม้ว่าจะมีคดีที่เข้าข่ายสามารถดำเนินการโดยมาตรการพิเศษได้แต่เนื่องจากมีเงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ ในกระบวนการดังกล่าว ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการถ่วงรอกคดีหรือรายที่มีความเหมาะสมสำหรับการใช้มาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติกระบวนการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนอาจแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอนย่อยดังนี้

ก. ขั้นตอนการคัดกรองคดีที่เข้าข่ายและมีความเหมาะสมสำหรับการใช้มาตรการพิเศษโดยการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญที่ควรมีแนวทางในการดำเนินการโดยวิชาชีพทางด้านกฎหมาย จิตวิทยาและด้านที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อพิจารณาประเด็นทางด้านกฎหมายและประเด็นเกี่ยวกับความเสี่ยงและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละราย

ข. ขั้นตอนการเตรียมการจัดการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

ค. ขั้นตอนการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

1) การชี้แจงข้อมูลแก่ทุกฝ่าย

2) การให้เวลาส่วนตัวแก่ครอบครัว

3) การนำเสนอและการให้ความเห็นชอบในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

- ง. ขั้นตอนการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู
- จ. ขั้นตอนการประเมินและการทบทวนแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

4. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

4.1 ข้อเสนอแนะในการกำหนดคุณสมบัติของวิชาชีพที่ทำหน้าที่ในการคัดกรองคดีที่เข้าข่ายการใช้มาตรการพิเศษ การประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและการบริหารแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

ในการคัดกรองคดีที่เข้าข่ายการใช้มาตรการพิเศษ การประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและการบริหารแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนควรเป็นงานที่ดำเนินการโดยกลุ่มวิชาชีพที่มีตำแหน่งประจำในภาครัฐซึ่งอาจพิจารณาจากกลุ่มบุคลากรวิชาชีพต่างๆ ที่มีอยู่แล้วในระบบแต่ต้องมีการกำหนดคุณสมบัติเป็นการเฉพาะในการทำหน้าที่การคัดกรองคดีที่เข้าข่ายการใช้มาตรการพิเศษ การประสานการประชุม และการบริหารแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เช่น การกำหนดให้นักกฎหมายและนักจิตวิทยาทำหน้าที่ร่วมกันในการคัดกรองคดีที่เข้าข่ายและเหมาะสมในการใช้มาตรการพิเศษ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพที่มีประสบการณ์และได้รับใบอนุญาตให้ปฏิบัติงานโดยสภาวิชาชีพ หรือวิชาชีพอื่นๆ ที่มีคุณสมบัติเทียบเท่าที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เน้นการเคารพสิทธิ (Right-based practice training course) จากสถาบันที่ได้รับการรับรองและผ่านการอบรมวิธีการให้บริการสังคมหลักสูตรการบริหารผู้รับบริการเป็นรายกรณี (Case management) เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในกระบวนการต้นงานยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative justice) ซึ่งเป็นกระบวนการต้นงานยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดซึ่งได้แก่ ผู้กระทำผิดเอง ผู้เสียหายซึ่งต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิ (Victim protection) รวมทั้งสังคมและชุมชน ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and community group conference) และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการประสานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวมทั้งการทำหน้าที่ในการบริหารแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยมีนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพหรืออาสาสมัครคุมประพฤติหรืออาสาสมัครยุติธรรมชุมชนในพื้นที่ทำหน้าที่ในการติดตามการดำเนินการตามแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและการเฝ้าระวังและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนต่อคณะกรรมการที่ปรึกษามาตรการพิเศษประจำศาลเยาวชนและครอบครัว

4.2 ข้อเสนอแนะในการเพิ่มบทบาทของเด็กและเยาวชนและครอบครัวให้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาและจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทั้งในขั้นก่อนและระหว่างการศึกษาคดี พบว่า บทบาทและการมีส่วนร่วมของเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวในการพัฒนาและกำหนดแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมีอยู่อย่างค่อนข้างจำกัด ทั้งนี้แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูส่วนมากได้รับการพัฒนาโดยกลุ่มหรือผู้ประสานการประชุม

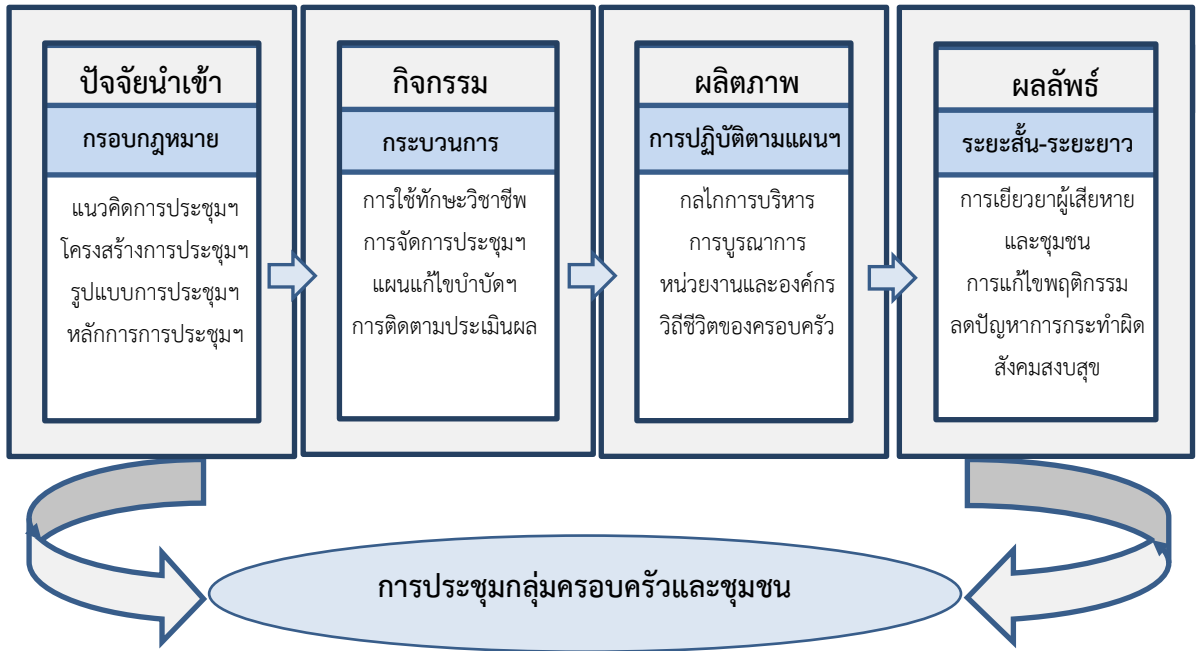
เด็กหรือเยาวชนและครอบครัวยังมีบทบาทและมีส่วนร่วมน้อยในการพัฒนาแผน และมักจะถูกมองว่าไม่มีศักยภาพในกระบวนการดังกล่าว ซึ่งโดยหลักการแล้วเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวจะต้องมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการพัฒนาและกำหนดแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเพราะเป็นปัญหาของตนเองและครอบครัวโดยตรงจึงน่าจะเข้าใจถึงปัญหาและมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้ครอบครัวและเด็กหรือเยาวชนสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างยั่งยืน จึงควรให้มีการส่งเสริมศักยภาพ (Empowerment) ของเด็กและเยาวชนและครอบครัวโดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีบทบาทและให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในกระบวนการพัฒนาและจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

4.3 ข้อเสนอแนะในการกำหนดมาตรฐานและการประเมินผลการดำเนินงาน

ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจากทั้งเวทีการสนทนากลุ่มและกรณีศึกษาจากเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคซึ่งได้สะท้อนถึงผลสำเร็จของการดำเนินงานจากการที่เด็กและเยาวชนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ที่ได้กำหนดในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตามเงื่อนไขภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การประเมินผลการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในลักษณะดังกล่าวเป็นแนวทางการประเมินผลที่สามารถบ่งบอกถึงความสำเร็จของการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนได้ในระดับหนึ่งและเป็นวิธีการประเมินผลที่ทำให้เห็นผลการดำเนินงานได้เพียงมิติเดียวมิได้เป็นการประเมินที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อให้การดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความสมบูรณ์มากขึ้นจึงควรมีการกำหนดมาตรฐานและการประเมินผลการดำเนินงานควบคู่กันไปให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนทั้งในส่วนโครงสร้างและองค์ประกอบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าของระบบ กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวมทั้งการประเมินผลทั้งผลผลิตภาพและผลลัพธ์ของการดำเนินการ อันประกอบด้วยกำหนดมาตรฐานและการประเมินโครงการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนและงบประมาณที่ใช้ในโครงการ การกำหนดมาตรฐานและการประเมินผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ การประเมินการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดมาตรฐานและการประเมินกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน การประเมินระดับของการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เป็นผลผลิตภาพของการดำเนินงาน การประเมินบทบาทของครอบครัวในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้งในระยะเวลาก่อนระหว่าง และหลังการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน การประเมินบทบาทของภาคีเครือข่ายจากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการสนองตอบต่อความต้องการและความจำเป็นของเด็กและเยาวชน การประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมต่อกระบวนการตัดสินใจในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน การประเมินสัมพันธภาพของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับชุมชนรวมทั้งหน่วยงานบริการสังคมต่างๆ ในชุมชนซึ่งอาจได้มีการกำหนดไว้ในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนแต่ละราย การประเมิน

ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การประเมินการยุติหรือการจำหน่ายคดีอันเนื่องมาจากเด็กและเยาวชนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การประเมินประสิทธิภาพในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และครอบครัวจากการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวมทั้งการประเมินความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจของโครงการดำเนินการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

แผนผังแสดงรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวม

4.4 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการโครงการทดลอง (Pilot program) การใช้รูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีความเหมาะสม

การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเป็นวิธีการในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เน้นการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยมีลักษณะเฉพาะในแง่ของปริมาณคดีและฐานความผิด การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นรายกรณีมีความจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเพียงบางราย ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของเด็กและเยาวชนกระทำผิดยังคงได้รับการปฏิบัติตามมาตรการหลักในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ดังนั้นในการใช้มาตรการพิเศษโดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนจึงควรเป็นมาตรการที่ดำเนินการด้วยความคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ และสามารถป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่เข้าข่ายและมีความเหมาะสมสำหรับการใช้มาตรการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวมีปัจจัยเกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะในแต่ละรายกรณีไปซึ่งยังมีความจำเป็นในการศึกษาวิจัยหาองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติดังกล่าวให้มีความลุ่มลึกและชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยการแสวงหารูปแบบและแนวทางการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน การแสวงหารูปแบบและแนว

ทางการปฏิบัติที่ดีควรมีการดำเนินการโครงการทดลอง (Pilot program) การใช้รูปแบบการประชุม
กลุ่มครอบครัวและชุมชนที่มีความเหมาะสมในพื้นที่หรือเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวแห่งใด
แห่งหนึ่งซึ่งใช้แนวคิด รูปแบบ โครงสร้างและกระบวนการ ขั้นตอนในการดำเนินงาน รวมทั้งการ
กำหนดมาตรฐานและการประเมินผลการดำเนินงานที่สมบูรณ์เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวมาใช้
เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนให้มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพยิ่งขึ้นไป

Copyright : Office Of The Judiciary
Year : 2015
Title : Development of Family and Community Group Conference Models in
Juvenile Justice System
City : Bangkok
Language : Thai
Publisher : Thammasat University Research and Consultancy Institute
Researcher : Associate Professor Dr. Decha Sungkawan
Abstract :

At present, child and juvenile delinquency problems have intensified in Thailand. The offences of children and juveniles are handled by the Juvenile and Family Court (JFC), which has jurisdiction over cases involving minors. The JFC is responsible for protecting the rights, welfare and treatment of children, juveniles, women and families. This includes insuring that the juvenile and family judicial proceedings are in accordance with the Constitution, Convention on Children's Rights and ensures the wellbeing of children.

Child and juvenile judicial proceedings adhere to principles of child and juvenile protection and are flexible according to the situation of each rehabilitation process. The juvenile and family court has adopted the Family and Community Group Conference (FGCG) as a special measure in lieu of criminal proceedings. The Family and Community Group Conference promotes a form of restorative justice used to rehabilitate delinquent children and juveniles in addition to allowing for familial and community participation in the process.

Section 86 of the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act (No. 5) B.E. 2559 (2016) advocates that special measures be taken in criminal proceedings concerning minors. Under the law, the sentence for juveniles convicted of a criminal offense must not exceed five years imprisonment, whether or not a fine is imposed. In instances where a minor has no prior record of imprisonment, with the exception of offenses committed as a result of negligence or petty offenses, and the child demonstrates remorse for the crime, then factors regarding the age, history, behavior, intelligence, education, physical and mental health, occupation, status and cause of the offense shall be taken into account in the proceedings. If the director of the Juvenile Observation and Protection Center considers that the child or

juvenile demonstrates remorse and a capacity to become a good person, a rehabilitation plan for the child and their guardians may be filed instead of a punitive lawsuit. In this regard, in order to change the child or juvenile's behavior and account for the consequences to the victim of the crime, opinions on the nature of the rehabilitation plan can be submitted to the prosecutor for consideration. The child or juvenile must consent to the rehabilitation plan, as well as the victim, if applicable.

In the proceedings of the Juvenile and Family Court (JFC), Section 90 of the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) dictates the condition under which a child or juvenile can enter this special measure instead of criminal proceedings. Section 90 is applicable when the following conditions are met : (1) the minor is convicted of an offense subject to imprisonment not exceeding 20 years; (2) the minor has no prior record of imprisonment; (3) the minor repents his/her actions; (4)the victim consents without objection and; (5) the crime is determined to not be harmful to society. If the court deems that the child or juvenile demonstrates remorse for their crime and has a capacity for rehabilitation, and that the victim may be appropriately compensated, the rehabilitation plan for the minor and guardians may be ordered. If the rehabilitation plan is implemented and completed fully, the court will then delete the case from the case directory, preventing any further criminal prosecution. Additionally, Section 132 conveys that in the instance of a postponed judgment while inquiries regarding consent are sought for the victim, the minor's guardian may request a temporary release of the defendant. The court may grant release, on bail or without bail, along with conditions that the defendant report him/herself to the observation officer or other relevant officers, persons or child organizations; receive the required rehabilitation or consultation services; attend rehabilitative or alternative activities; comply with safety measure deemed appropriate by the court. In this regard, the court is authorized to order parents or guardians to also participate in the activities or consultation sessions. In the case where the court deems inappropriate for the defendant to take the above measure, the court will have the defendant escorted to an observation center or another place established under the law. The criteria, methods and conditions of the rehabilitation options, as well as assessment of the rehabilitation plan and its implementation, must be in accordance with the regulation issued by the President of the Supreme Court.

The Regulation of the Supreme Court on the Criteria, Methods and Conditions for Determination of Measures in lieu of Proceedings B.E. 2556 (2013) outlines the creation of a rehabilitation plan for a child or juvenile offender. The director of the child and juvenile observation and protection center is tasked with the coordination with other relevant authorities for the hosting of the conference regarding the formulation of the rehabilitation plan. The central Juvenile and Family Court has established a consultation center and organizes the coordinated conference to rehabilitate children, juveniles and their families. Moreover, there is a court order that Juvenile and Family Courts all over the country set up a consultation center and organize the coordinated conference to rehabilitate children, juveniles and their families.

In this regard, because the Family and Community Conference is new, its protocols remain a bit ambiguous. Such ambiguity, therefore, led to this study, which aims to study the structure, approaches, methods and criteria for Family and Community Group Conferences in 2 phases: (1) the phase prior to the trial of the CAJ observation and protection center and (2) the court proceedings phase. This study aims to determine the advantages, disadvantages and methodology in Thailand compared to foreign countries such as New Zealand, Australia and Canada. The data obtained will be used to analyze the program, its implementation, methods and criteria in order to determine the most appropriate form of the Family and Community Group Conference in Thailand. They shall be studied to improve the program, amend the laws and the structure of the Family and Community Group Conference in the criminal proceedings with the ultimate goal of protecting the wellbeing of children and juveniles.

The objectives of this research are as follows:

1.) To study the practical approaches, structures, steps, methods and criteria for the Family and Community Group Conference prior to the lawsuit. This first objective will also seek to determine the unique complexities of this issue in Thailand;

2) To study the approaches, structure, steps, methods, knowledge and skills necessary and problems of Family and Community Group Conferences in the criminal justice process relating to children and juveniles in foreign countries such as New Zealand, Australia and Canada;

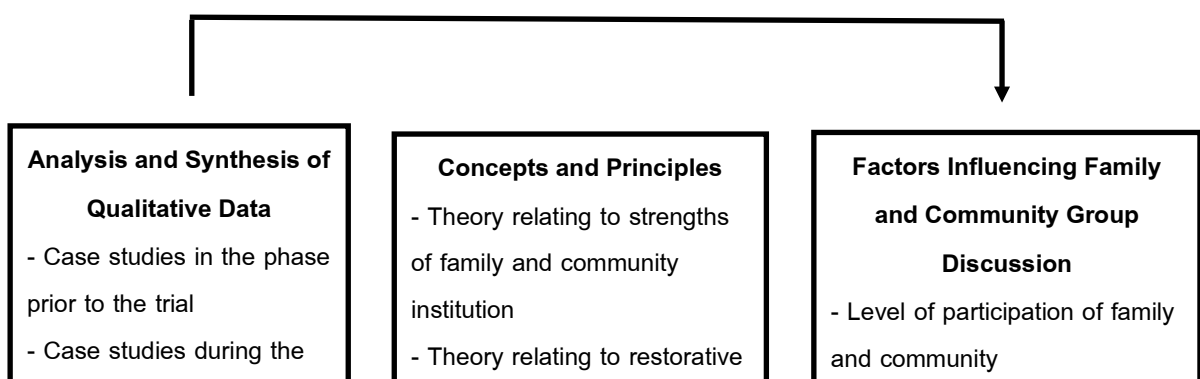
3) To compare and contrast the practical approaches of the Family and Community Group Conferences in Thailand with those in foreign countries;

4) To study the effects of the implementation of the Family and Community Group Conferences on the rehabilitation of delinquent children and juveniles, victims and communities;

5) To analyze the problems of the Family and Community Group Conferences and suggest appropriate solutions, improvements and development approaches, as well as approaches for amending relevant laws and regulations.

This research has been conducted with the consent and participation of all concerned parties, beginning with focus groups in the central and regional sectors. These focus groups aimed to gather opinions and study findings, disadvantages, and suggested solutions of existing challenges. The main target group included judges of the Courts of Justice, prosecutors, police officers, social workers, psychologists, child and juvenile specialists, legal consultants, and those who have joined the Family and Community Group Conference including offenders and victims, as well as other relevant persons. The areas of study include Bangkok, the central Juvenile and Family Court jurisdiction, the central region including Nonthaburi and Uthai Thani Juvenile and Family Court jurisdictions, the northern region including Chiang Mai Juvenile and Family Court jurisdiction, the northeastern region including Khon Kaen Juvenile and Family court Jurisdiction and Songkhla Juvenile and Family Court jurisdiction. The analysis includes case studies concerning the Family and Community Group Conferences (FCGC) from the Child and Juvenile Observation and Protection Center (CJOPC) and the Juvenile and Family Court (JFC), in addition to in-depth interviews with administrators and experts concerning the criminal justice process as it relates to developing a program for the rehabilitation of minors.

Research Framework for the Development of the Family and Community Group Conferencing Models in the Juvenile Justice System

**Form of Family and Community Group Discussion Appropriate to Criminal Justice Process
concerning Children and Juveniles**

Implementation of the Family and Community Group Conferences (FCGC) in the Criminal Justice Process concerning Children and Juveniles in Thailand

1. The summary of practices, process, steps, methods and criteria for the implementation of the Family and Community Group Conferences in the phase prior to the trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center (CJOPC) and the phase during the trial of the Juvenile and Family Court (JFC) from the data obtained from the group conference is as follows:

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
Criteria	Imprisonment should not exceed 5 years, the child or juvenile has never been imprisoned, the child or juvenile has repented his/her actions, the victim in the case has consented	Imprisonment must not exceed 20 years, the child or juvenile has never been imprisoned, the child or juvenile has repented his/her actions, the victim in the case has consented to rehabilitation plans, etc.
Steps	When the minor is taken to the Child and Juvenile Observation and Protection Center, the probation officer will meet the minor first to question him/her in order to analyze the circumstances. The child or juvenile's prior history is used as a tool to assess the	When the trial takes place, the Juvenile and Family court will consider the facts and the report from the Child and Juvenile Observation and Protection Center. Part of this report comes from the Child and Juvenile Consultation Center to which children and juveniles report themselves

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>risks and necessity. The assessment result must be at the low or medium level and the minor must not have any special problems requiring specialized treatment. After fulfilling the criteria and conditions of the special measure under Section 36, the officer will submit their findings to the director of the Child and Juvenile Observation and Protection Center to hold a Family and Community Group Conference pursuant to Section 86. When the director approves, a rehabilitation plan will be made and the Child and Juvenile Observation and Protection Center will issue an invitation to participants, including the Juvenile and Family Court and inquiry officers.</p> <p>Prior to the conference according to the</p>	<p>pursuant to the final paragraph of Section 73. When the court deems that the case is in accordance with the criteria and the victim gives consent to bring about a rehabilitation plan, the court will order the making of the plan and task the Consultation Center with the creation of a plan. Psychologists have to coordinate with the conference coordinator. After that, the duration for crafting a rehabilitation plan will be determined. During the talk and consultation, there will be questions if there is anyone who wants to participate in the conference. The offender and the victim can suggest names such as friends, teachers, community leaders, business owners, etc., and the court will send an invitation to those people. On the day of making the rehabilitation plan, confidentiality agreements will be made as well as terms</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>appointment, the Child and Juvenile Observation and Protection Center will hold a pre-conference to negotiate the terms and circumstances of the rehabilitation with the victim in order to gain their consent on this course of action. The head of the case and the psychologist will lead the negotiation. At the conference according to the appointment, the probation officer assigned to the case will notify each party of the long-term objectives and benefits. The processes of the conference will be dictated by the conference coordinator. After the conference, all involved parties must consent to the rehabilitation plan and conditions.</p> <p>After the agreement on the rehabilitation plan,</p>	<p>and conditions which must be agreed upon by both parties, and the measures for the rehabilitation plans will be set up.</p> <p>In the rehabilitation plan, the associate judge who coordinates for the conference will only suggest approaches and consult with the offender and the victim regarding how the plan will be laid out. The 2 parties will determine the terms, and the conference coordinator will act as an intermediary who supervises the conference only. The making of the plan shall be completed within 30 days. If the plan cannot be completed (e.g., relevant people cannot participate in the conference at that time), the conference coordinator will request the judge to extend the time for the making of the plan. After the</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>the plan will be submitted to the prosecutor for consideration. When the prosecutor receives the rehabilitation plan and evaluation of the director of the Observation Center, any questions can be dealt with at this time. If the prosecutor does not approve of the rehabilitation plan, he will order the plan to be amended or to be further evaluated and discussed, at which point, the director of the Observation Center is notified.</p> <p>If the prosecutor deems that the rehabilitation plan provides the maximum benefit for the minor in question and a path towards justice, the prosecutor will approve the plan and order further procedures to be carried out according to the rehabilitation plan</p>	<p>rehabilitation plan is completed, the court shall consider whether to approve the plan. If the plan is approved, the administrator of the plan will be selected depending on the conditions of the plan. The plan administrator shall be responsible for the implementation the plan, whereas the conference coordinator shall take care of everything in order to encourage the minor to follow the rehabilitation plan promptly after court approval.</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>promptly. The court is also notified of the plan at this juncture.</p> <p>If the court becomes aware of any illegal activity in the creation of the rehabilitation plan, under the terms of the third paragraph, it shall issue rulings within thirty days from the date of receipt of the report. In this regard, the President of the Supreme Court, by the approval of the conference of Supreme Court Justices, shall also determine the requirements⁸ relating to the court proceedings.</p> <p>In the making of the rehabilitation plan under Section 86, the director of the child and juvenile</p>	

⁸ Requirements of the President of the Supreme Court on Consideration Approach for Making of Rehabilitation Plan in the Phase Prior to the Trial B.E. 2557 (2014)

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>observation center, the delinquent minor, the victim and the psychologist or social worker are required to participate in the conference. If it is appropriate, a representative of the community or organization related or affected by the offense will be invited to participate in the conference. In this regard, the rehabilitation plan must be completed and proposed to the prosecutor for consideration within thirty days⁹ from the date that the child or juvenile repents of his/her action.</p> <p>The rehabilitation plan must not restrict the rights or freedom of the minor, unless it is determined for the minor's benefit or for the protection of public</p>	

⁹ Section 87 of Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010)

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>interest without any violations of the minor's dignity.</p> <p>The rehabilitation plan of the first paragraph may be determined to warn and set conditions with which the minors must comply. If it is determined necessary for the minor's protection, it may be necessary for the minor's guardian to also comply with certain conditions. Compensation for damages or social or public service, not exceeding thirty hours, can be imposed to facilitate the rehabilitation of the minor. In this regard, the duration of the rehabilitation plan's implementation must not exceed one year.</p> <p>The rehabilitation plan's criteria, methods and conditions must be in accordance with the</p>	

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>regulations specified by the director general.</p> <p>Those responsible for executing the rehabilitation plan must follow it. In the event of a violation, the director of the Observation Center will report the violation to the prosecutor and investigation officer to proceed further.</p> <p>When the rehabilitation plan is completely fulfilled, the director of the Observation Center will notify the prosecutor. If the prosecutor approves, a lawsuit will not be filed against the minor. This will be final and the right to bring a criminal case for prosecution shall be suspended without waving the rights of interested persons to proceed with the civil case, and the director of the Observation Center will</p>	

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	notify the court of that decision ¹⁰ .	
Organization and significant mechanisms in determination of the conference and conference administration	Child and Juvenile Observation and Protection Center	Juvenile and Family Court
Meeting coordinator	Be a person who has been trained by the Child and Juvenile Observation and Protection Center. There are psychologists, social workers and probation officers who have been trained at each child and juvenile observation and protection center. They will	Associate judge who has been trained and appointed

¹⁰ Apiradee Phodiprom (2010) Page 112-137

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	determine the roles and which center will coordinate with the conference in each case.	
Participants	Prosecutors, investigation officers, community leaders (if applicable), the victim's guardian(s) (if applicable), the victim, the offender's guardian(s), the offender the director of the Child and Juvenile Observation and Protection Center or the head of the case department, probation officers in charge of the case, psychologists and social workers	Associate judge, psychologists, the child or juvenile's parents, the delinquent minor, the victim's guardian(s), the victim, community leaders (if applicable)
Family's role	Family members or guardians must participate in the Family and Community Group Conference and are responsible for the victim both in the form of mental rehabilitation as well as compensation, financial or otherwise.	Family members or guardians must participate in the Family and Community Group Conference and be responsible for the victim both in the form of mental rehabilitation and compensation, financial or otherwise.

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
Victim's role	Be willing to have the Family and Community Group Conference, participate in the conference, express sympathy, forgive and accept the rehabilitation plan.	Be willing to have the Family and Community Group Conference, participate in the conference, express sympathy, forgive and accept the rehabilitation plan.
Community's role	In the urban areas, most of delinquent children and juveniles do not participate in the Family and Community Group Conference since there is no response from the Child and Juvenile Observation and Protection Center. In suburban areas, Uthai Thani, Chiang Mai and Khon Kaen have a strong community network and can take part in the Family and Community Group Conference with the Child and Juvenile Observation and Protection Center. In Songkhla Province, the community will follow up with delinquent minors instead of the Child and	Every Juvenile and Family Court has its Community network in the area, but in terms of having the community in the Family and Community Group Conference it was found that only Chiang Mai can invite the community to participate in all cases, and in Songkhla the community follows up delinquent children and juveniles under the conditions determined. In other areas, it was found that the community does not take part in the conference due to lack of coordination and collaboration.

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	Juvenile Observation and Protection Center under the requirements and conditions determined at the Family and Community Group Conference.	
Meeting result	Most of the requirements are related to social service, which the conference determines as both a public benefit and benefit to the minor. The Child and Juvenile Observation and Protection Center supervises the minor's behavior for a minimum duration of 3-6 months. For example, the delinquent child or juvenile is prohibited from going out of the house after 20.00 hours or playing games more than the certain number of hours a day, and the child or juvenile must report him/herself and receive consultations from the psychologist or social worker	The rehabilitation plan consists of 5 measures: (1) to fix the behavior, (2) to rehabilitate the physical and mental aspects, (3) to develop children or juveniles, (4) to prevent children or juvenile from re-committing an offense and (5) to relieve the damage for the victim. The details of the rehabilitation plan will be adjusted according to the delinquent child or juvenile problem and the victim's demand. The duration of the rehabilitation plan is mostly 1 year at minimum. At the end of the implementation of the rehabilitation plan, the result will be summarized and submitted to the Juvenile and Family Court. If the

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>at the child and juvenile observation and protection center. These steps all work to promote a behavioral framework. When the child or juvenile fulfills the rehabilitation plan, the Director of the Child and Juvenile Observation and Protection Center will notify the prosecutor. If the prosecutor approves, the order for a lawsuit will not be filed against the minor. This decision is final and the right to bring a criminal case for prosecution shall be suspended without negating the rights of interested persons to proceed with a civil case. The director of the observation center will notify the court of the order.</p>	<p>rehabilitation plan is completely fulfilled, the Director of the Observation Center or the person whom the court has assigned to make the plan will notify the fulfillment to the court. If the court approves, the court will dismiss the case from the case directory and give an order for the exhibits. The right to bring a criminal case for prosecution shall be suspended without waving the rights of interested persons to proceed with the civil case.</p>
Person in charge of	Social worker, probation officer or psychologist	Associate judge and psychology of the Juvenile and

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
administration of plan and its compliance	depending on the role of each Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family Court
Problem and obstacle in the implementation	<p>1. The previous criteria for the special measures stipulate that there must to be a victim in the case prior to the amendment of the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010). This resulted in a decrease in the number of cases at the Child and Juvenile Observation and Protection Center in each province in which the special measure under Section 86 was taken as a result of the Family and Community Group Conference pursuant to the previous legislation.</p> <p>2. The problem is related to the conditions of the special measure, which requires consent from the victim. In some court jurisdictions, the victim and</p>	<p>1. The problem is related to the lack of unity in the implementation of the special measure by having the Family and Community Group Conference during the trial by the Juvenile and Family Court in each jurisdiction due to unfamiliarity with the practice and the characteristic of the personnel structure of the Juvenile and Family Court which is part of the court of justice. Overall, the transition of positions and duties of the personnel affects the continuation of the implementation of the special measure. Discontinuation and misunderstanding of the working personnel can be brought on by having the Family and Community Group Conference, where the</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>aggrieved persons do not understand this principle and the objectives of the special measure, but still have faith in the justice in litigation and court proceedings.</p> <p>3. The problem is the lack of participation from family and community in the Family and Community Group Conference and compliance with the rehabilitation plan, especially in the communities in the urban areas such as Bangkok. The collaboration of family and community is at a low level.</p> <p>4. The problem concerns the fulfillment of the rehabilitation plan, especially, in the assessment and follow-up of the rehabilitation plan's implementation for the family and community. In</p>	<p>court and judicial personnel maintain the autonomy and independence in the administration and litigation, and the transition of the judge of the Juvenile and Family Court results in discontinuation of the practice and incompliance with the local context.</p> <p>2. The problem is related to the personnel required for the implementation of the special measure and the Family and Community Group Conference, who must have expertise and skills in child and juvenile rehabilitation in a family and community context, as outlined by the objectives of the special measure. In such processes, it is necessary to apply the approach as an interdisciplinary team both inside and outside of the organization, especially for the implementation of the</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>this regard, it is due to lack of personnel to perform such tasks.</p> <p>5. Financial problems of the defendant and his/her family for bail, which cannot be refunded during the implementation of the special measure.</p>	<p>special measure during the trial where the number professional personnel, such as court psychologists, is insufficient for the operation. At present, there is only one psychologist at the Juvenile and Family Court in each province, which makes the quality of the Family and Community Group Conference hard to insure and the follow-up hard to carry out. This is exacerbated, as there is not a social worker assigned in the implementation of the aforementioned measure.</p> <p>3. The problem is related to the knowledge, understanding and acceptance of the special measure and the Family and Community Group Conference, for which the number of informed working is currently insufficient. For example, the number of associate judges, who are</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
		<p>instrumental in the implementation of such measures in the trial and who are have the necessary family and community training, is insufficient for the implementation of the rehabilitation plan for the number of existing cases.</p> <p>4. Financial limitations of the offender and his/her family, as a result of loans taken to pay bail, which cannot be refunded during the implementation of the special measure. It was found that in many instances, such money was borrowed illegally.</p> <p>5. The problem is related to legislation. There is a discontinuity in legislation, with each province having different interpretations, resulting in discrepancies in the operation of each area. For example, in the classification of the victim, some Juvenile and Family Courts only consider some cases involving narcotics or related to Land</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
		<p>Transport Act B.E. 2522 (1979), which makes it impossible to find a government representative to give consent to allow the special measure. However, some Juvenile and Family Courts interpret that there is a victim in the case and that victim can then give consent for a rehabilitation plan. This leads to an inconsistent implementation of the special measure, with it determined to be possible in some areas and impossible in others.</p> <p>6. The problem is related to limitations in the implementation of the special measure, which classifies the victim differently, resulting in varied interpretations in each court.</p> <p>7. It is difficult to integrate the community. This can be due to geographical and logistical constraints of urban</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial made by the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
		<p>versus rural communities. Fear of shame and alienation by the community can also dissuade some families from seeking a rehabilitation program.</p> <p>8. Economic constraints on families in remote areas cause problems. Long travel distances and an inability to take time off of work hinder participation of families.</p> <p>9. There is little collaboration with the community.</p> <p>Follow-up efforts are inconsistent, and are largely quantitative rather than qualitative.</p>

2. The summary of practices, structure, steps, methods and criteria for implementation of the Family and Community Group Conference in the phase prior to the trial of the Child and Juvenile Observation and Protection Center and the phase during the trial of the Juvenile and Family Court from the data obtained from the Group Conference is as follows:

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial of the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
Process	<p>The operation of each Child and Juvenile Observation and Protection Center is coherent. In other words, when children and juveniles are sent to the Child and Juvenile Observation and Protection Center, probation officers will investigate and observe the general conditions of the minor and their family. Next, they will determine the impetus for the offense and bring their findings to the Family and Community Group Conference.</p>	<p>The operation of each Child and Juvenile Observation and Protection Center is coherent. In other words, when children and juveniles are sent to the Child and Juvenile Observation and Protection Center, there will be an investigation by the police pursuant Section 73 to see whether the arrest was lawful. Next, the minor and their guardians are given a consultation at the Consultation Center of the Juvenile and Family Court pursuant to the final paragraph of Section 73. This psychological consultation evaluates the behavior of the delinquent minor, the motives behind the crime, the state of the family, and the minor's strengths and weaknesses. When the case enters the trial, if the court deems that the conditions are in accordance with the criteria, the court will apply Section 90 to the delinquent</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial of the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
		minor.
Offense	Mostly larceny cases	Mostly child abduction and sexual harassment cases
Cause of child and juvenile delinquency	It was found that most delinquent minors commit crimes as a result of poor judgment and age. They may receive inadequate care and supervision from guardians and are easily coerced by friends or acquaintances. .	It was found that most victims are acquainted with delinquent minors, sometimes as romantic couples, but their parents do not approve of the relationship and therefore notify the police to arrest the minors. Often, drug abuse is a major cause of these crimes.
Organization and significant mechanisms in the determination of the conference and	Child and Juvenile Observation and Protection Center	Most of the main organizations are the Juvenile and Family Courts, but in some cases the Juvenile and Family Court will assign the case to the Child and Juvenile Observation and Protection Center to hold and administer the conference.

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial of the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
conference administration		
Meeting coordinator	Social worker	Associate judge who has been trained and appointed
Participants	The director of Child and Juvenile Observation and Protection (or probation officers at the senior professional level), prosecutors, investigation officers, social workers, probation officers, psychologists, community leaders, the offender's guardian(s), the offender, the victim and the victim's guardian(s).	The delinquent minor, the delinquent minor's guardian(s), the victim, the victim's guardian(s), psychologists, associate judge and community leaders (if applicable)
Family's role	Family members or guardians must participate in the Family and Community Group Conference and are responsible for the welfare of the victim both in a form of mental rehabilitation and compensation,	Family members or guardians must participate in the Family and Community Group Conference and be responsible for the welfare of the victim both in a form of mental

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial of the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	financial or otherwise.	rehabilitation and compensation, financial or otherwise.
Victim's role	Be willing to have the Family and Community Group Conference, participate in the conference, express sympathy and forgiveness, accept the rehabilitation plan and express opinions on the plan in order to adjust the conditions of the plan.	Be willing to have the Family and Community Group Conference, participate in the conference, express sympathy and forgiveness, accept the rehabilitation plan and express opinions on the plan in order to adjust the conditions of the plan
Community's role	In Uthai Thani, Khon Kaen and Songkhla, the community leaders or community developer participates in the Family and Community Group Conference. In other provinces, there is no such participation in the conference.	There is no participation in the Family and Community Group Conference.
Meeting result	The rehabilitation plan of each Child and Juvenile	The rehabilitation plan of each Child and Juvenile

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial of the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
	<p>Observation and Protection Center is similar, but the details will be adjusted according to the delinquent minor's specific problem and the victim's demands. The result of the Family and Community Group Conference is to discipline children and juveniles to change their behaviors. In addition, the plan will specify that guardians follow the plan.</p>	<p>Observation and Protection Center is similar because it is under the Regulation of the President of the Supreme Court on the Criteria, Methods and Conditions for the Making of Rehabilitation Plan after the Trial B.E. 2556 (2013). The rehabilitation plan consists of 5 measures: To fix the delinquent minor's behavior</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) To rehabilitate their physical and/or mental health (2) To educate the minors (3) To prevent recidivism (4) To make amends for the damages suffered by the victim. <p>The details of the rehabilitation plan will be adjusted according to the delinquent minor's problem and the victim's demands. If the rehabilitation plan is completely</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial of the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
		<p>fulfilled, the director of the Observation Center or the person whom the court has assigned to make the plan will notify the court of its completion. If the court approves, the court will dismiss the case from the case directory and give an order for the exhibits. The right for the prosecution to bring criminal charges shall be suspended, without waving the rights of interested persons to proceed with a civil case.</p>
<p>Person in charge of administration of plan and its compliance</p>	<p>Most of them are social workers, but some Child and Juvenile Observation and Protection Centers assign probation officers or psychologists as Co-administrators. In some cases, the persons in charge will be parents, community leaders or plan administrators according to the conditions of the plan.</p>	<p>The associate judge is the main administrator, but in some cases depending on the conditions of the plan, psychologists or Child and Juvenile Observation and Protection Center officers will be assigned as administrators.</p>

Issue	Family and Community Group Conference in the Phase prior to the Trial of the Child and Juvenile Observation and Protection Center	Family and Community Group Conference in the Phase during the Trial of the Juvenile and Family Court
Duration of the rehabilitation plan and its compliance follow-up	Mostly during 6 months to 1 year followed by the schedule for the delinquent minor to report him/herself and participate in activities with psychologists or social workers once or 3-4 times a month depending on the conditions of the minor's specific family situation and issues.	Mostly during 1 year at minimum followed by a follow-up process and schedule for the delinquent minor to report him/herself and participate in activities with psychologists or social workers 3-4 times or once a month depending on the conditions of the minor's specific family conditions and issues. The minor is required to participate in activities determined by the court according to the conditions of the rehabilitation plan.

3. The summary of the experts regarding the concepts, principles and practices in the justice process for children and juveniles pursuant to the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 and the special measures adopted by the Family and Community Group Conference is as follows:

In-depth interviews with 10 experts and personnel, who implement the special measures by the Family and Community Group Conferences in the criminal justice system for minors, were obtained between April and June 2016. The summary of data is as follows:

Most of the experts deem that the structure of the rehabilitation plan is reflective of paradigms in the Thai justice system, which emphasizes restorative justice. It promotes participation of and justice for the victim while simultaneously offering offenders a path towards rehabilitation via the Family and Community Group Conference. In the Family and Community Group Conference, expression of remorse for the crime is crucial to the rehabilitation process. The Family and Community Group Conference and rehabilitation program facilitates a productive means for offenders to repent and make amends for their actions. Experts also endorse an individualized, case-by-case evaluation that considers the unique complexities of each situation. The special measure pursuant to the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. reflects the paradigm in the Thai justice process for restorative justice that not only helps victims and offenders, but also addresses larger systemic and familial causes of the crime in a qualified setting. However, clear guidelines must be implemented.

To implement the special measure for rehabilitation effectively, experts believe that the measure must be definitive are detailed in the application and requirements of the process. For example, the culpability lies not just with minors, but extends to their families as well, who need to accept some level of responsibility. The rehabilitation plan articulates that parents or guardians must also accept responsibility.

Involvement all affected parties in the dialogue helps to reduce rates of recidivism and future conflict.

The experts explained that the efficacy of the Family and Community Group Conference and rehabilitation plan is contingent upon input from all parties. In order for lasting change to occur, the offender must understand the ramifications of their behavior and the victim must be able to forgive, while also compensated for the crime. It is a delicate process that requires the guidance of skilled personnel throughout.

Expert Opinions on Factors Contributing to the Success of the Family and Community Group Conference

The experts have asserted that the Juvenile and Family Court institution is the determining factor in the successful implementation of the special rehabilitation measure. The Juvenile and Family Court has the capacity to effectuate meaningful and lasting change in the lives of delinquent minors. In many aspects, the court is able to address underlying social and familial issues, potentially helping to prevent or curb crime by minors. It also helps to expose overarching social issues and effectuate change to improve the wellbeing of children and juveniles.

The experts believe that the participation of all parties in the Family and Community Group Conference is a crucial factor. Underlying causes of crimes committed by minors are often multifaceted, encompassing the minor, their family, community and environment. Therefore, solutions for delinquent minors necessitate collaboration from all concerned parties. Furthermore, the process must be led by a team of multidisciplinary and trained associate judges, psychologists, social workers and physicians. Due to the duration of the rehabilitation process, regular observations and reports on the delinquent minor by the Juvenile and Family Court are also necessary. It is important that there be an open dialogue and transparency for experts,

such as psychologists, to exchange information pertinent to individual cases. Furthermore, the sharing of collected data is also important on a larger regional and national level, where information can be used to predict trends and implement preventative measures.

In conclusion, the predominant contributing factors to the success of the Family and Community Group Conference include the participation of all affected parties, as well as the comprehension of the rehabilitation process by both the offender and victim. The conference coordinators must be educated in and appropriately trained to handle the complexities presented by each unique case.

Opinions of Experts on Problems, Obstacles and Factors Contributing to Productive Outcomes in the Family and Community Group Conference (FCGC)

Most experts expressed concerns regarding a lack of qualified personnel to run the Family and Community Group Conference during the trial, as usually there is only one court psychologist in each province. The lack of personnel poses serious challenges to the FCGC and the ability to follow up on cases. The personnel deficit is further exacerbated by a lack of individuals with requisite skills and training to handle delicate issues of the Family and Community Group Conference.

The experts also indicated further obstacles to the implementation of the FCGC. These include economic constraints of families, who may live in remote areas and have trouble traveling to the court and missing work. Operational inconsistencies between jurisdictions further impede the conferences with unclear provisions, legislative gaps and varied operational procedures across jurisdictions. A lack of a definitive understanding and uniform implementation of the rehabilitation measure is the primary issue found in the implementation of the Family and Community Group Conference.

The involvement of the community also poses challenges, as geographic and logistical constraints in urban areas prevent adequate community integration in the rehabilitation process. Community dynamics are also a factor, as many minors and their families fear social repercussions, such as public shame and alienation. Additionally,

the experts have identified factors in the program's failure as stemming from a lack of understanding of the conference's objectives, an unwillingness, or lack of participation by the victim or offender, inadequately trained or unprepared personnel and misaligned objective in that the victim focuses more on compensation than the offender's rehabilitation.

To mitigate these issues, experts advised that the rehabilitation program become apart of a unified national policy with standardized practices to foster greater understanding of the program and efficiency in its implementation. They also suggested the development of an administration system to bolster community networks and aid in understanding about the program and it implementation. Additionally, they advised that personnel be more adequately and continuously trained to handle the specific issues pertaining to rehabilitation and have the resources for continued case screenings, case classifications, and multidisciplinary operational approaches.

4. Effect of the Implementation of the Family and Community Group Conference on the Rehabilitation Plan for Delinquent Minors, Victims and Communities

According to the data from the focus group and case study on the Family and Community Group Conference conducted by the Child and Juvenile Observation and Protection Center and Juvenile and Family Court, the rehabilitation plan, when implemented, largely fulfills the objectives outlined in the Family and Community Group Conference. Conditions of the plan are largely fulfilled according to the established timeline. In the rehabilitation plan, the participation of minors in projects and activities still needs a mode of evaluation to gauge both the efficacy of the plan and the progress of the minor. Without a means of assessment, there is no way to empirically calculate factors contributing or hindering qualitative success. As a result, most projects and activities lack preventative and protective measures. Importantly, follow-up assessment and analysis is also needed to track the program's efficacy as a means of rehabilitation and addressing the minor's specific issues.

The rehabilitation plan is deemed a success if the delinquent minor both fulfills the terms of the plan determined by the Family and Community Group Conference, either before or during the trial, and has no record of new offenses. However, the lasting effects of the rehabilitation program have yet to be determined. This lack of data and long-term follow through on the rehabilitation program is due to the underdeveloped legislative and personnel infrastructure for the rehabilitation program as outlined by the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553. The guidelines for qualitatively assessing the rehabilitation plan must be established through research so that actionable data can be used to address the shortcomings of the program. An evidence-based pilot program would facilitate such a study.

Researchers at Sukhothai Thammathirat University did, however, conduct an assessment of the rehabilitation program delineated by Section 63 to determine if it satisfactorily fulfilled its objectives for both offenders and victims¹¹. Their study indicates that the process is beneficial and satisfactory in terms of results. In addition, the assessment of the people involved in the justice process, including investigative officers, prosecutors, judges, the offenders' parents and community leaders, agree with and support the special measure as a viable course of action for delinquent minors in the judicial system.

According to the family and community group conference, the rehabilitative path detailed by Sections 86 and 90 of the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010), did also fulfill the objectives set forth by the involved parties in the Family and Community Group Conference.

Overall, however, there is not a means of qualitatively assessing the long-term efficacy of the rehabilitation plan. Quantitatively, it has proven to be largely successful, as objectives of the plan are fulfilled. However, recidivism of minor offenders continues to be a pressing concern. Follow-up procedures and continued monitoring of

¹¹ Wanchai Rujanawong interviewed on 20th April 2016

minor offenders are still being developed. As a result, there lacks both the mechanism to assess the long term success of the rehabilitation plan at preventing future crimes as well as the infrastructure to continue to proactively prevent crimes by minors. The current structure of follow-ups for minors and their families is in the controlled context of an appointment. Follow-ups also need to occur outside of such controlled confines and assess minors qualitatively in the normal surroundings of their community. Thus, the implementation of the rehabilitative measure by the Family and Community Group Conference as apart of the criminal justice process has been deemed quantitatively successful.

Comparison of the Family and Community Group Conference Practice in Thailand and Foreign Countries

Issue	New Zealand	Australia	Canada	Thailand
Overview of child and juvenile delinquency	The rate of delinquent children and juveniles is low, but those that do occur are concentrated in urban areas	The rate of delinquent children and juveniles is low	The rate of delinquent children and juveniles is low	The rate of delinquent children and juveniles is high. Most offenders come from families of medium to low socioeconomic status
Form of justice process for children and juveniles	Shift from western-oriented welfare approach to a bicultural justice process integrating western practices with local tradition	The western judicial approach integrated with the restorative justice	The bicultural justice process integrating the western judicial approach with local tradition	A welfare justice process, emphasizing rehabilitation of delinquent minors
Main law on family and community group conference	Children, Young Persons and their Families Act 1989	Children and Youth People Act 1999	Youth Criminal Justice Act 2003	Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010)

Issue	New Zealand	Australia	Canada	Thailand
Background principles in the family and community group conference	Guidelines to address delinquent child and juvenile problems based on the family and community environment of indigenous people and voluntary participation of all parties	Philosophy of reintegration of minor offenders back into and voluntary participation of concerned parties	Practice of punitive justice with established course for rehabilitation and reintegration of delinquent minors with voluntary participation of concerned parties	An integrated approach combining New Zealand's approach to delinquency by addressing environmental factors with the United States' emphasis on punitive justice for children and juveniles with voluntary participation of concerned parties
Form of conference	Meeting for consultation and guidelines for solving the delinquent child or juvenile problems with family members and relatives	Family and Community Group Conference with the intention of restorative justice	Consultation and discussion among family and community members for reconciliation	A special measure that brings the case out of the criminal justice system prior to the prosecution and during the trial and utilizes the Family and Community Group Conference to develop a plan with families and

Issue	New Zealand	Australia	Canada	Thailand
				relevant individuals that provides remunerations to the victim and outlines a path towards rehabilitation for the delinquent minor
Objectives of the conference	To solve delinquent child and juvenile problems and to foster a dialogue between offenders, victims their families, and the community	To solve delinquent child and juvenile problems and to foster a dialogue between offenders, victims and the community in a holistic manner	To solve delinquent child and juvenile problems and to foster a dialogue between offenders, victims and the community in a holistic manner	To solve delinquent child and juvenile problems, to compensate victims and reform the behavior of delinquent children and juveniles'
Criminal process in the conference	The conference can be held during the investigation, prior to the prosecution and during the trial.	The conference can be held during the investigation, prior to the prosecution and during the trial.	The conference can be held during the investigation, prior to the prosecution and during the trial.	The conference can be held prior to the prosecution and during the trial.
Organization and significant mechanisms for determining and	The Juvenile and Family Court, prosecutors and police	The Juvenile and Family Court, police officers and prosecutors	The Juvenile and Family Court, local representatives, police	In the phase prior to prosecution, the Child and Juvenile Observation and

Issue	New Zealand	Australia	Canada	Thailand
administering the conference	officers can use the measure as a warning to offenders when the crimes are minor without the need to hold a conference.		officers, prosecutors and those appointed as local judiciaries	Protection Center is under the supervision of prosecutors and the persons assigned by the Juvenile and Family Court during the trial. The special measure during this time, however, is under the supervision of the Juvenile and Family Court.
Meeting coordinator	Youth justice coordinators, who are trained social workers, whom the court appoints	Police officers and trained personnel who act as mediators	Police and court workers appointed by the court as conference coordinators	The Juvenile and Family Court as well as the Child and Juvenile Observation and Protection Center
Participants	The delinquent minor, parents, relatives, victims, organization representatives,	The delinquent minor, parents, victims, child experts and relevant persons in the community	The delinquent minor, parents victims, experts, child and juvenile representatives, affected	The delinquent minor, parents, the victim and other relevant persons

Issue	New Zealand	Australia	Canada	Thailand
	organizations, those requested by the child and relevant persons in the community		people and relevant persons in the community	
Family's role	Family and relatives play an important role in solving the delinquent minor's issues.	Family plays an important role in supporting the delinquent minor through rehabilitation and dialogue with the victim	Family members play an important role in the reintegration of the delinquent minor back into their community	Family plays an important role in carrying out the rehabilitation plan for the delinquent minor
Victim's role	Be willing to allow the Family and Community Group Conference to take place and participate in the conference, forgive and accept the rehabilitation plan	Be willing to allow the Family and Community Group Conference to take place and participate in the conference, forgive and accept the rehabilitation plan	Be willing to allow the Family and Community Group Conference to take place and participate in the conference, forgive and accept the rehabilitation plan	Be willing to allow the Family and Community Group Conference to take place and participate in the conference, forgive and accept the rehabilitation plan
Community's role	The local representatives and organizations of the	The local representatives and organizations of the affected community	The local representatives and experts of the affected community participate in	The affected community and child and juvenile workers occasionally give

Issue	New Zealand	Australia	Canada	Thailand
	affected community participate in the conference to address the delinquent minor's issues.	participate in the conference to address the delinquent minor's issues.	the conference to address the delinquent minor's issues.	consultations to develop a rehabilitation plan for the delinquent minor.
Meeting result	The rehabilitation plan and its terms must be accepted and signed by all parties participating in the conference. Victims receive compensation.	The terms of both the compensation plan for the victim and rehabilitation plan for the offender must be accepted and signed by all parties participating in the conference. Victims receive compensation.	The rehabilitation plan and its terms must be accepted and signed by all parties participating in the conference. Victims receive compensation.	The rehabilitation plan and its terms must be accepted and signed by all parties participating in the conference. Most victims receive compensation.
Process and approach in the development of the rehabilitation plan	Minors and their family play an important role in developing the rehabilitation plan with participation from the professional team.	Minors and their family play an important role in developing the rehabilitation plan with participation from the professional team.	Minors and their family play an important role in developing the rehabilitation plan with participation from the professional team.	Most of rehabilitation plans are developed by the conference, while minors and their family play a small role the plan's development.

Issue	New Zealand	Australia	Canada	Thailand
Person in charge of plan administration and compliance	The chief executive of the Child and Juvenile Protection and Assistance Administration is in charge and administers the plan.	The chief executive of the Child and Juvenile Protection and assistance administration is in charge and administers the plan.	The Youth Justice Committee of the court and the community administration is responsible for carrying out and following up with the plan	The administrator is appointed to carry out and supervises the plan according to the terms and conditions of the conference.
Follow-up assessment	Assess the plan in certain phases and report its effectiveness to the conference.	Assess the plan in certain phases and report its effectiveness to the conference.	Assess the plan in certain phases and report its effectiveness to the conference.	Gather the quantitative results of the plan. There is not a definitive qualitative assessment mechanism. Therefore, the success of the rehabilitation plan is only measurable in so far as the minors fulfill the objectives specified in the plan and do not reoffend within a specified period of time.
Problems and	People in the	Lack of uniformity in the	Lack of uniformity in the	Lack of clear operation,

Issue	New Zealand	Australia	Canada	Thailand
obstacles	conference may not have expertise to deal with cultural complexities, which can cause further issues.	operation because the government is a federal state, with each state having different approaches.	operation because the government is a federal state, with each state having different approaches.	lack of skilled personnel, and not optimizing the local resources.

Summary of Study and Suggestions for the Development of the Family and Community Group Discussions Appropriate for Thailand

When the Juvenile Court and Child Observation and Protection Centre opened on 28 January 1952, it was the first time that juvenile treatment and rehabilitation were appropriately established and implemented. The juvenile cases were tried separately from adult offenders' justice system processes. The law specified a case investigation and fact finding - character, mentality, environment and crime motives – to report to the Court to consider an appropriate solution and treatment for each individual juvenile offender. The Ministry of Justice proposed to amend the Act on Establishment of Juvenile Court B.E. 2494 (1951) and Juvenile procedure Act B.E. 2494 (1951), the second amended issue B.E. 2506 (1963) of the Acts, which took on 1 January B.E. 2507 (1964).

The government also recognized the importance of family institutions in term of child problem resolutions. Act for Establishment of and Procedure for Juvenile and Family Court B.E. 2534 (1991) was enacted and came into effect on 22 January B.E. 2535 (1992) to protect family children's rights. The law added articles giving power to adjudicate cases along international standards regarding family and community involvement. The correlation between stability in the family unit and mental and emotional stability for the individual was also acknowledged. The Juvenile Court and the Child Observation and Protection Centre were renamed “the Juvenile and Family Court” and “the Juvenile Observation and Protection Centre” according to the law. The Juvenile and Family Court as well as the Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) are responsible for the adjustments to the judicial process as it pertains to children and juveniles. Since the establishment of the first Juvenile and Family Court in 1952, the standard practice for cases involving minors has been one of punitive justice. However, recent legislative changes have expanded protections to the rights and welfare of minors within the judicial system.

Traditionally, established organizations within the justice system were responsible for integrating welfare concerns for the protection and rehabilitation of minors into the judicial process. The gender and age of the offender as well as the circumstances of the offense are used to determine the appropriateness of welfare-oriented approach. The behavior of the minor offender as well as the severity of the offense are also factors considered in the

formulation of a rehabilitation plan. However, this welfare structure is predicated upon the ability for minors to be able to reform their behavior through education. Yet, most minor offenders have not had exposure to such welfare and educational strategies, as welfare and social programs in society outside of the judicial system is limited. There are no social welfare measures implemented to prevent offenses by minors. The issue is further exacerbated by domestic circumstances in which minors often suffer physical and mental abuse by parents or guardians and have limited access to education. Therefore, rehabilitative justice seeks to help minor offenders by addressing larger systemic causes of crimes and equip minors with the tools and skills to be productive, contributing members of society.

Judicial procedures for minor offenders that seek to integrate punitive justice with welfare reform is evident in efforts by the Juvenile and Family Court (JFC) to work with professionals such as lawyers, physicians, psychologists, and social workers trained to deal with the complexities surrounding minors and crime. The process in this case falls under the social service provision in which the JFC and Observational Protection Center (OPC) oversee institutional rehabilitation of the delinquent minor. Later, more hospitals for delinquent minors were established to address both their physical and mental health issues. After the establishment of the hospitals for delinquent minors, it was found that some child and juvenile offenders who had gone through the justice system were becoming violent. At present, the operation of the child and juvenile asylum, the OPC and the Child and Juvenile Training Center have been separated from the judiciary and the administration has changed from its former process, which focused on legal measures and welfare with limited contact from outside experts. Furthermore, in this situation, family and community involvement was also present, though there were still many limitations.

The amendment of these laws with provisions such as the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010), has allowed the implementation of special measures for restorative justice for delinquent children and juveniles, taking the case out of the criminal justice process both prior to and after prosecution. The measure has changed the structure and direction of the justice process for children and juveniles, encouraging participation by the family and community. The

restorative justice process relies on interagency cooperation and participation, where specialized organizations and personnel are given a means to participate when relevant. The need for individuals with specialized training for children and juveniles is exemplified by the unique needs of each specific case, which may dictate special forms of group therapy outside of the expertise of the judicial system's normal proceedings. The emphasis of rehabilitative justice on the welfare of the minor offender is indicative of larger shifts in the Thai judicial process pertaining to children and juveniles. It emphasizes a separation of judicial proceedings for minors from the larger judicial process¹², in order to permit involvement by necessary organizations and services to insure the protection and wellbeing of the minor offender. The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) outlines this separation of the juvenile justice system and includes provisions for the rehabilitation of minors and focus on their welfare. However, these juvenile rehabilitative laws extend beyond just the minor and the law, encompassing the victim, families and the community. Thus, the law, therefore, also details procedures for The Family and Community Group Conference (FCGC), which allows all involved parties to participate in the rehabilitative justice process. The law also includes provisions for the expansion welfare initiatives that to both rehabilitate and ensure welfare of minors by allowing for participation of professional teams for family welfare, children and juveniles.

According to the Juvenile Family Court (JFC) and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010), the roles of the JFC in protecting children and juveniles have been increased. The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2534 (1991) has also changed the approach for treating children and juveniles during the litigation process, requiring that the Child and Juvenile Observation and Detention Center supervise the minor or allow parental supervision only authorization from the Director of the center. The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) details the terms under which parents or guardians supervise delinquent minors according to the terms of the rehabilitation plan crafted during

¹² Pratt, John. 1989 Corporatism: The Third Model of Juvenile Justice. *The British Journal of Criminology*, Volume 29, Issues 3, 1 July 1989 pp.236-245

the Family and Community Group Conference. The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) has changed the administration of the Thai justice process for children and juveniles by allowing participation from related parties and organizations which supervise delinquent children and juveniles outside the detention center. In addition, the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) is an important tool to tailor the Thai justice process to the specific and unique needs of cases involving minors, that insures both rehabilitation and welfare, while aiming to maximize the benefit to the child or juvenile¹³.

The change in the goals of the justice system as it pertains to children and minors, has necessitated not just a legal change, but also a structural change to the system, which would provide a means for necessary outside parties to be involved. The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) details amendments for the inclusion of the Family and Community Group Conference. The amendments are as follows:

1. Suggestions for Policy and Law

1.1 The suggestions for creating understanding and awareness about effective means of justice for minor offenders according to the objectives of the special measure proposed in the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) are as follows:

The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) outlines the role of the JFC to “protect, prevent, fix and rehabilitate” children and juveniles, victims, societies and communities by using the measures and methods pursuant to the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure. The Juvenile and Family Court Act B.E. 2495 (1952) separated the judicial system for children and juveniles from the larger judicial system for adult offenders, beginning the process of protecting children and focusing on their welfare management as apart of the judicial process.

¹³ Apiradee Phodiprom (2012) Page 5

Since the establishment of this law in 1952, the Juvenile and Family Court has played a role in the justice process for children and juveniles. This law outlined a basic structure for the legal and welfare goals of child and juvenile justice, involving lawyers, psychologists and social workers in the judicial process. However, as the complexity and severity of crimes committed by minors has increased has necessitated additional legal amendments.

The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) stipulates the use of special measures instead of criminal proceedings for some delinquent children and juveniles whose crimes are not severe and subject to light penalty. The primary objective of these special measures is to separate child and juvenile cases from criminal proceedings and to provide an opportunity for delinquent minors to receive continuous protection and psychosocial development instead of criminal proceedings. The victims of the crime will also receive protections of right, remedy and compensation as deemed appropriate. The restorative justice program also aims to mitigate damage and violence to the communities affected by the offense.

The Juvenile and Family Court is tasked to “protect, prevent, fix and rehabilitate” minor offenders through special measures for child protection and psychological development, cognitive therapy and cognitive behavioral therapy. These methods help to make children and juveniles think with logic and repent for their actions. Child and juvenile offenders often have preexisting behavioral or environmental factors that necessitate an individualized rehabilitative process that addresses their unique needs for treatment. To treat the nuances in each child’s case, collaboration from a multidisciplinary professional team is required to develop each minor’s cognitive understanding, which is the main factor contributing to consciousness, consideration, expression of sympathy and regret for their actions. Finally, through this process, minor offenders are able to return to their community and hopefully live normal, happy and productive lives without re-offense. The victims will receive compensation deemed appropriate, and the community will be peaceful and safe according to the restorative justice plan outlined in the special measure. However, to achieve the objectives of the special measure, participation from several parties is required, especially professional teams related to the rehabilitation plan such as physicians,

psychologists, social workers and other professionals according to the specificities of each case.

The special measure for rehabilitation has changed the structure and administrative approach of the justice process for children and juveniles from the previous mode, shifting legal measures to social welfare management, which incorporates a multidisciplinary team and collaborative interagency structure. Children and juveniles are classified according to their behavior and offense. Children and juveniles whose actions are not violent will be granted an opportunity to receive rehabilitation instead of the criminal proceedings. However, children and juveniles whose actions are violent will undergo the criminal proceedings as deemed appropriate. The justice process for children and juveniles acknowledges a case-by-case specific need for multidisciplinary teams and relevant personnel in order to prevent and solve the issues at hand.

The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) outlines the guidelines for the special rehabilitative measure for child and juvenile justice as follows:

1.1.1 Creating mutual understanding and awareness related to the objectives and use of the special measure instead of criminal proceedings for personnel in organizations, especially relevant departments, including the Juvenile and Family Court in the central and regional sectors

1.1.2 Creating mutual understanding, awareness and guidelines related to the objectives and policy of the special measure instead of criminal proceedings among organizations in the justice process involved in all aspects of the prosecution.

1.1.3 Creating mutual understanding and awareness related to the objectives and policy of the special measure instead of criminal proceedings among external organizations, which play an important role in the operation according to the special measure. The Juvenile and Family Court should speed up the operation pursuant to Section 31, Section 32 and Section 33 of the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010), which stipulates the JFC register the public sector organizations working with children, juveniles, women or families who wish to work in the

rehabilitation, social development or consultation with the JFC in the central and regional areas.

1.1.4 Creating mutual understanding and awareness related to the objectives and policy of the special measure instead of criminal proceedings pursuant to the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010).

1.2 Suggestions for Review, Improvement and Amendment of the Laws, Provisions and Regulations for compliance with the Rehabilitative Measures as an alternative to Criminal Justice for Children and Juveniles

The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) has altered the practices related to the criminal proceedings for children and juveniles, specifically as it pertains to child and juvenile protection and justice. The JFC Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) also plays an important role in determining the guidelines for fulfilling the objectives of the law. However, it has been found that when criminal proceedings for children and juveniles occur under the tenants of the law, there are discrepancies and inconsistent standards. Therefore, the provisions and regulations related to criminal proceedings in the JFC Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) should be reassessed and amended. This is especially necessary in provisions and regulations which support the use of a rehabilitation plan and facilitate the development of child and juvenile protection.

Though there are details for the preparation of the rehabilitation plan in the Provisions of the President of the Supreme Court on the Criteria, Methods and Conditions for Preparation of Rehabilitation Plan after Prosecution B.E. 2556 (2013), they lack clarity. Therefore, it is appropriate to review and amend the provisions. The provisions on standards in the preparation of the rehabilitation plan in the Family and Community Group Conference lacks clarity such as guidelines and standards for the administration of rehabilitation plan according to the agreements made in the Group Conference. As it stands, the president of the Supreme Court is the specified administrator of rehabilitation plan, though the specificities and logistics of implementation are not detailed. This lack of clarity in implementation guidelines is reflected in the study data on the administration of the rehabilitation plan, where it is evident that follow-up and means for efficacy assessment are needed. The data indicating the success of rehabilitation plans are quantitative data which

children and juveniles report themselves according to the conditions set in the agreement. Therefore, the administration of rehabilitation plan needs qualitative assessment mechanisms for follow-up and recidivism study to determine the success of the rehabilitation plan strategy on a larger, long-term scale.

In addition, standards also need to be established for the preparation of the rehabilitation plan, the Family and Community Group Conference, criteria for rehabilitation path in lieu of criminal proceedings, standards for FCGC collaboration and qualifications for Conference coordinators, guidelines for confidentiality and information exchange in the Group Conference, standards for the participation of family and appropriate cultural practices, standards for mediating the Group Conference, standards for making agreements in the rehabilitation plan, standards for recording the Group Conference and agreements, standards for determination and compliance with the rehabilitation plan, standards for assessing the results of the Group Conference and its agreements, and standards for making appeals and amendments to decisions made in the Group Conference.

2. Suggestions for the Structure and System for the Special Measure instead of Criminal Proceedings

2.1 Suggestions for the Determination of the Structure and Components for the Special Measure by the Family and Community Group Conference

The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) outlines that the Juvenile and Family Court oversees the justice for children and juveniles. The special measure for rehabilitative justice is used to instead of criminal proceedings. It is crucial to assemble a team of expert from external organizations and agencies to participate in the process, while the Juvenile and Family Court maintains oversight over all aspects of the process. Therefore, the following structural changes should be made to allow for an efficient and collaborative process:

1. The advisory committee for the special measure at the Juvenile and Family Court in each jurisdiction may consist of representatives from public and private organizations or agencies related to children and juveniles in the following areas:

- 1.1 Juvenile and Family Court;

- 1.2 Attorney General's Office, representatives of child and juvenile litigation;
- 1.3 Investigation officers, representatives of child and juvenile welfare;
- 1.4 Lawyer Council, legal consultants for child and juvenile litigation;
- 1.5 Ministry of the Interior, representatives of children and juveniles from regional and local administrative organizations;
- 1.6 Ministry of Public Health, physicians, pediatricians, psychiatrists, child and juvenile psychologists;
- 1.7 Ministry of Justice, probation officers, representatives of professional personnel from the Child and Juvenile Observation and Protection Center and Child and Juvenile Training Center;
- 1.8 Ministry of Education, teachers, educators;
- 1.9 Ministry of Social Development and Human Security, social workers and social developers;
- 1.10 Public organizations or social welfare for the protection of children's rights in the area;
- 1.11 Provincial child and juvenile council;
- 1.12 Representatives from the community or civil society, which may include organizations or agencies according to religious beliefs.

The components of the special advisory committee for the special measure at the Juvenile and Family Court may be appointed according to the appropriateness and may vary in each jurisdiction. It is part of the structure that provides consultation, supervision, report certification, surveillance, follow-up and assessment for the operation of the special measure.

2.2 Suggestion for the Development of Organization and Personnel Administration Project in the Organization to Support the Implementation of Special Measure by family and community group conference

As previously mentioned, the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) has changed the role of the Juvenile and Family Court in terms of child and juvenile rehabilitation to emphasize multidisciplinary and interagency involvement of relevant professionals in juvenile and child cases. To facilitate

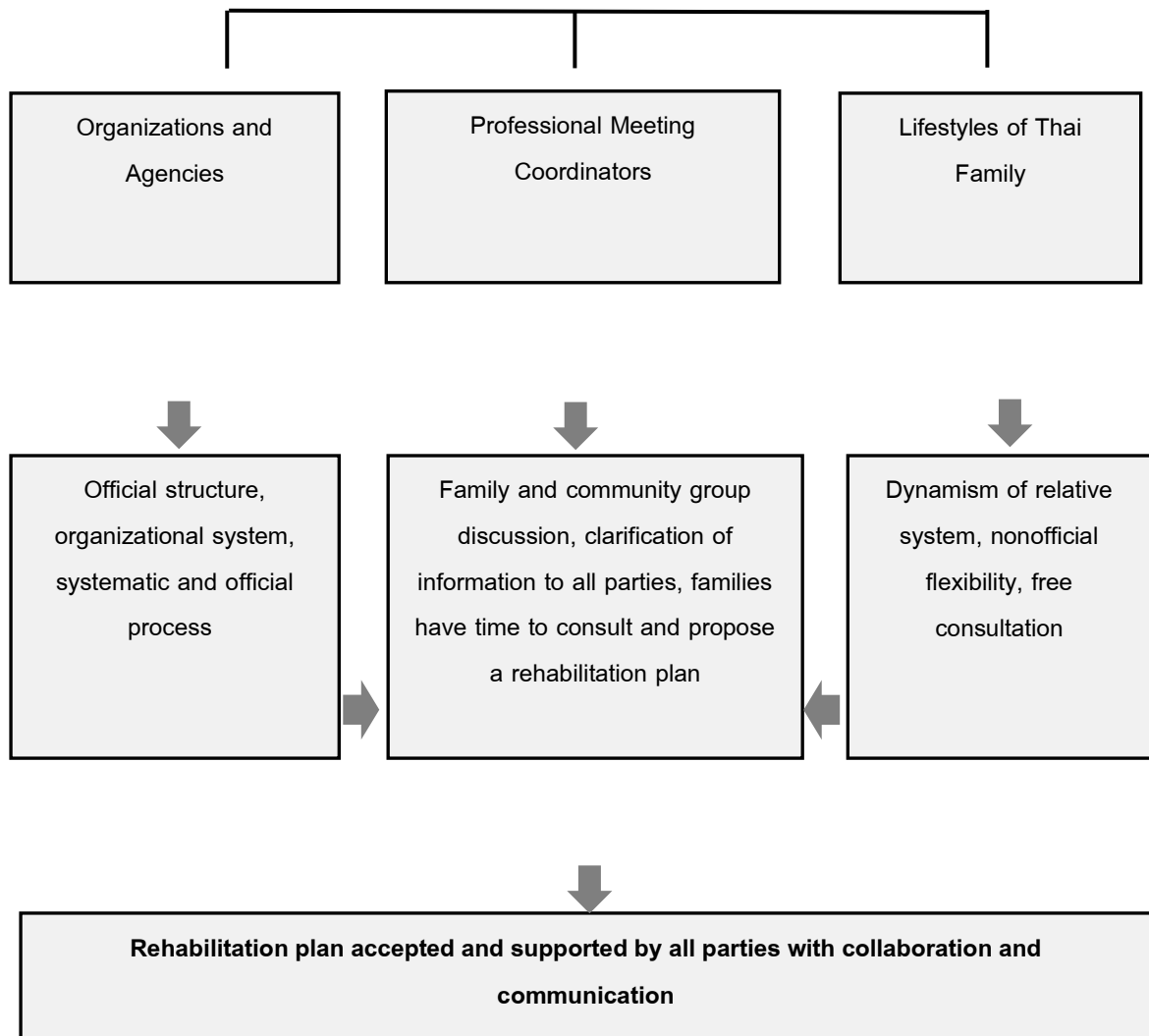
this process, Juvenile and Family Court must adjust its organizational structure by adding special organizations to facilitate the operation and participation of the multidisciplinary teams both inside and outside the organization and to support measures determined by the Family and Community Group Conference. Those appointed as judges to the Juvenile and Family Court must have knowledge and expertise in fields related to children and juveniles, including other the role of other professional personnel such as psychologists and social workers, who may be needed depending on the circumstances.

3. Suggestions for the Process and Administration of the Family and Community Group Conference

3.1 Suggestions for the Determination of the Appropriate Process for the Family and Community Group Conference

According the study data compiled from reviews of national and international practices of Family and Community Group Conferences, their objectives, seminar group conference stages, analysis of studies and expert interviews, an effective strategy for the Family and Community Group Conference in Thailand has been determined. The most effective form of the Family and Community Group Conference in Thailand should emphasize the inclusions of experts in the fields relating to children and juveniles and familiarity the nuances and complexities of family, community and cultural dynamics in Thailand. The Family and Community Group Conference should intend to foster collaboration and dialogue between the family, community and different professional personnel with knowledge, expertise and specialization pertaining to children and juveniles. The FCGC should also develop the rehabilitation plan and its proper course of implementation and assessment. The FCGC should structurally integrate agencies related to children and juveniles in the public and private sectors in a manner that is flexible and accounts for the unique needs of each case. The following diagram outlines a potential structure:

The Structure of the Family and Community Group Conference linking the Structure of Organizations and Agencies with Community and Family Dynamics in Thai Society

3.2 Suggestions for Extending Community Participation via Public and Private Organizations, Agencies and Civil Society by Application of Sections 31-33 of Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010)

In order to expand the structure of the Family and Group Conference to accommodate all necessary parties, it is necessary to craft a policy regulating the criteria and conditions for involving relevant public and private organizations, agencies and the civil society who wish to take part in rehabilitation, social work and consultation within the Juvenile and Family Court. Currently, the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) contains the provisions which allow public and private organizations, agencies and the civil society related to children and juveniles who wish to take part in such operations to contact the Juvenile and Family Court as articulated in Sections 31, 32 and 33.

3.3 Suggestions for the Determination of the Process and Steps for the Family and Community Group Conference

As the Family and Community Group Conference focuses on an individually tailored rehabilitative process, its structure should also be flexible to accommodate the nuances and unique requirements of each case. However, this flexibility must be controlled, as the study indicated that the operational process of the rehabilitative plan lacked overall unity. If the rehabilitative program as a whole lacks unity and structure, then it can hinder the ability of the program to accomplish its objectives. Therefore, there should be continuity in the application of the rehabilitation measure across the Juvenile and Family Court so that if two minors commit the same offense, then the adoption of the special measure for rehabilitation is uniformly applied. The flexibility and consideration of individual circumstances should be integrated as part of the Family and Community Group Conferences, in which a rigid structure may serve as a barrier to success.

As the oversight body for all parties in the FCGC, the Juvenile and Family Court should have a standard practice for adopting the special measure for child and juvenile cases instead of criminal proceedings prior to and during the trial pursuant to Section 86,

Section 90 and Section 132 of the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Court Case Procedure Act B.E. 2553 (2010).

Currently, the process delineated by the special measure for the rehabilitation plan and Family and Community Group Conference is based on a three-step evaluation process for each individual case:

1.) The first step is for professional consultant to assess the situation prior to the Conference. This consultation aims to assess:

- a. Determining factors in the minor's delinquency
- b. The preparation of the conference and confirming the willingness and receptivity of all parties to participate,
- c. The ability of the minor delinquent to show remorse
- d. Receptivity of the victim to participate in the formulation of a rehabilitation plan and their ability to forgive
- e. The readiness of the relevant parties, which can be discerned through a consultation or home visit.

2.) In the second step, the professional conference coordinator must insure that the Family and Community Group Conference be in accordance with the rehabilitation plan. The conference coordinator should determine an appropriate venue that is relaxing and not too formal. The venue should be neutral, convenient and not intimidating for any of the participating parties. Integral to the success of the rehabilitation plan is for all parties to develop, acknowledge, agree up, and sign an agreement of the conditions of the plan.

3.) The final step involves follow-up. Follow-up observation and analysis of the rehabilitation plan is carried out by professional teams or local probation or justice volunteers in the community. This follow-up occurs for a period specified in the rehabilitation plan provides reports to the Special Advisory Committee for the special measure at the Juvenile and Family Court.

While a case's eligibility Family and Community and Group conference process for determining eligibility for the rehabilitative plan determination of clarity for the process is the process to screen child and juvenile cases which are appropriate for the special measure

even though there are cases which might be qualified for the special measure. However, due to conditions and limitations in the process, it is necessary to screen cases, which are appropriate for the special measure by family and community group conference. Nevertheless, in practice, the process of family and community group conference can be divided into 5 steps as follows.

a. The Family and Community Group Conference affirms the eligibility of the case for a rehabilitative option. This requires guidelines by legal, psychological and other relevant experts to determine legal issues, risks and the individual needs of each minor offender

b. Preparation for the Family and Community Group Conference

c. Family and Community Group Conference

- 1) Provide information to all parties;
- 2) Give private time to the family;
- 3) Propose and approve the rehabilitation plan;

d. Plan implementation according to the FCGC

e. Assessment and review of the rehabilitation plan

4. Suggestions for Increasing the Efficacy of the Family and Community Group Conference

4.1 Suggestions for Evaluating Professional Qualifications of those Involved in Determining Cases Eligibility, Family and Community Group Conference Coordination and Administration of the Rehabilitation Plan for Children and Juveniles

Professional teams in the public sector are tasked with the responsibility of screening eligible cases, Family and Community Group Conference coordination, and administration of the rehabilitation plan for the child or juvenile. However, standards need to be established for choosing these individuals. Case screening should be done collaboratively by professionals such as lawyers, psychologists and social workers, who hold specialized credentials. These credentials can include a license granted by the professional council, training courses for child and juvenile protection from certified institutions, or training on case management specific to restorative justice.

4.2 Suggestion for the Role of the Minor's Family in the Development of the Rehabilitation Plan

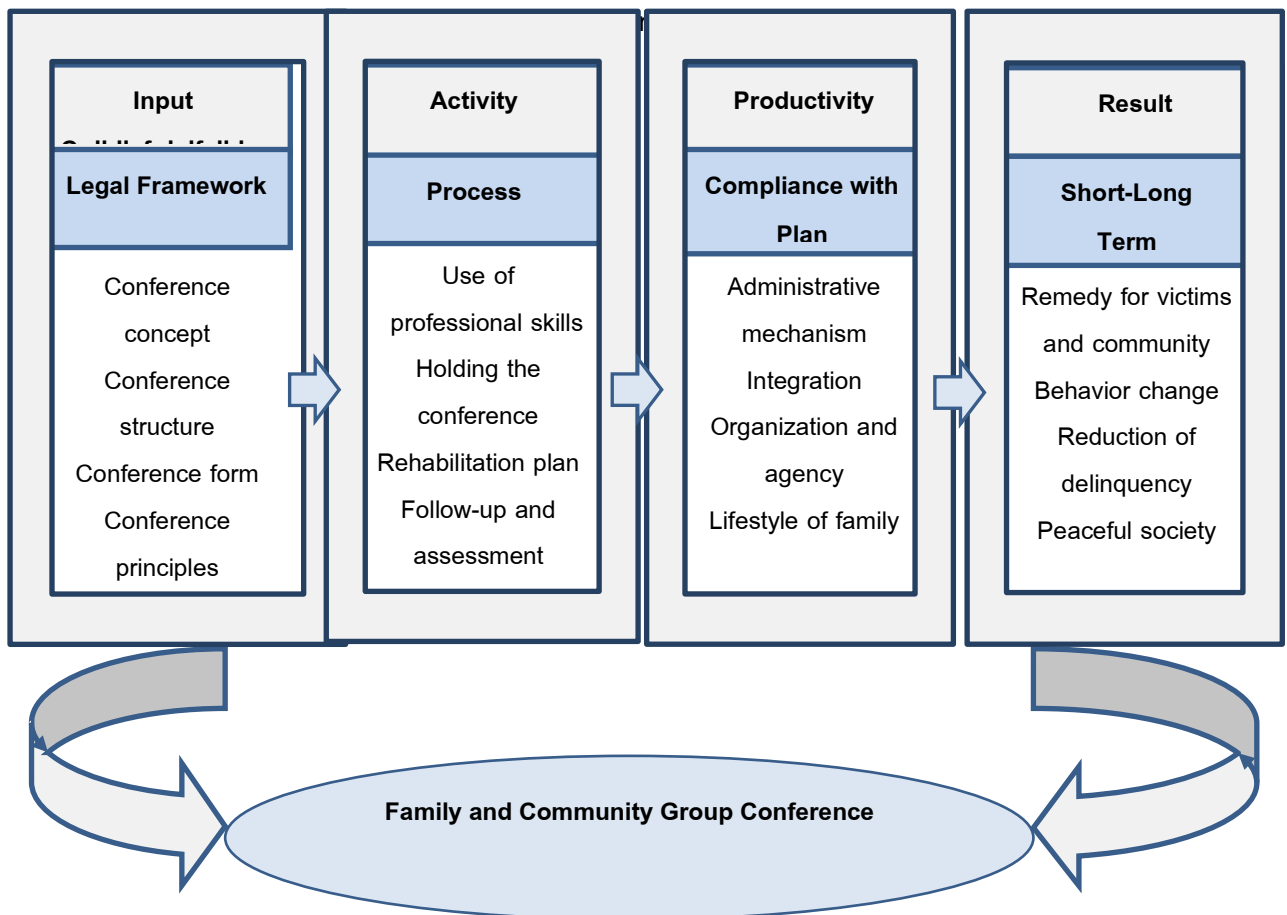
The data examining the drafting of the rehabilitation plan in the Family and Community Group Conference indicated that the delinquent minor's family had limited involvement. A majority of rehabilitation plans are developed by the Conference or the conference coordinator. Minors and their families should play a larger role in developing and determining the rehabilitation plan as they are culpable for the offense, but also directly affected by the plan's implementation. Therefore, they should be given an opportunity to address and solve the problems of the crime. Empowering minor offenders and their families to be apart of the rehabilitative solution will contribute to the quality and efficacy of the plan in both the short and long term.

4.3 Suggestions for Determining Operational Assessments Standards

The data from Family and Community Group Conferences and case studies in the Juvenile and Family Court in the central and regional sectors show that children and juveniles largely comply with the terms of their rehabilitation plans in a timely fashion. However, a more thorough set of evaluation standards is needed to examine the many complex components of the FCGC. This includes evaluation of:

- 1.) The administration of the FCGC
- 2.) The productivity of the FCGC,
- 3.) The financial cost of the project
- 4.) Quality and input of the people in the operation
- 5.) The quality and level of participation and collaboration from relevant parties
- 6.) Productivity if FCGC
- 7.) Family's role in the operation prior to, during and after the FCGC
- 8.) Role of relevant organizations and agencies in fulfilling the demands and needs of the children and juveniles
- 9.) Satisfaction of participants
- 10.) Relationship of family, community and social service agencies in the community
- 11.) Achievement of objectives specified in the rehabilitation plan
- 12.) Case dismissal from criminal prosecution due to compliance with the conditions specified in the rehabilitation plan by children and juveniles
- 13.) Efficacy of child, juvenile and family protections as a result of the FCGC, including assessment of the economic value of the FCGC

Diagram of Proposed Structural Changes to the Family and Community Group

4.4 Suggestions for Family and Community Group Conference Pilot Program

The Family and Community Group Conference is a protective mechanism for children and juveniles in the criminal justice process, which emphasizes rehabilitation over punitive action. Child and juvenile delinquency in Thailand is unique in terms of the quantity, complexity and circumstances of cases. Therefore, the solution needs to address the unique and nuanced nature of these cases. The special measure for rehabilitation by the Family and Community Group Conference is intended to address and solve the underlying causes of minor delinquency, rather than simply punishing it. This rehabilitative approach seeks, therefore, to prevent recidivism and help reintegrate minor offenders into their families and communities.

Each case involving children and juveniles is unique. Therefore, the handling of each case requires a specialization in order to maximize the rehabilitative benefit for the minors in question. Research and study helps to articulate a path forward to improve the practices of the Family and Community Group Conference and rehabilitative path. This study has aimed to surmise new guidelines to further develop the Family and Community Group Conference to make it more effective both quantitatively and qualitatively.